

Stenografični zapisnik

četrti seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 24. oktobra 1890.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar dr. Josip Poklukar in deželnega glavarja namestnik baron Oton Apfaltrern. — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: eksceleuca knezoškof dr. Jakob Missia, Karol Luckmann in Ignacij Žitnik. — Zapisnikar: deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika III. deželno-zborske seje dné 21. oktobra 1890.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 38. Poročilo deželnega odbora o prošnji občin Moravče, Peče in Drtija za preložitev okrajne ceste od Dunajske državne ceste pri Prevojah, oziroma Lukovici na Moravče.
4. Priloga 39. Poročilo deželnega odbora o podporah za zgradbe ljudskih šol.
5. Priloga 41. Poročilo deželnega odbora o državnem prispevku k stavbnim stroškom razširjenja in prezidanja prisilne delavnice in o obravnavah z onimi deželami, katere uporabljajo ta zavod.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskih pokojnin za leto 1891. in o dotičnih prošnjah: Ane Adamič, Helene Malenšek, Frana Zettel-na, Magdalene Kratochwill, Primoža Dolarja, Kristine Kermavner, Marije Kunčič, Frančiške Pibernik, Matije Hitija, Marjete Junec, Mateja Prašnikarja, Karoline Hočevar, Ivane Stupar in Marije Vigele (k prilogi 2.).
7. Ustno poročilo finančnega odseka: a) o proračunu bolniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 19.); b) o prošnji Valentina Jalena, proviz. sekcijskega sluga, za definitivno imenovanje.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu porodniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 23.).
9. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu najdeniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 25.).
10. Priloga 40. Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona, s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dné 29. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22., in z dné 9. marca 1879. leta, dež. zak. št. 13., prenarejajo, oziroma dopolnjujejo, — in o prošnjah: odbora društva učiteljev za okraj Kamnik, društva zveze učiteljev okrajja Krškega, in stalnega odbora učiteljske okrajne konference Črnomaljske (k prilogi 14.).

Stenographischer Bericht

der vierten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 24. October 1890.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Josef Poklukar und Landeshauptmann-Stellvertreter Otto Baron Apfaltrern. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Karl Luckmann und Ignaz Žitnik. — Schriftführer: Landschaftssecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der III. Landtagssitzung vom 21. October 1890.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 38. Bericht des Landesauschusses über die Petition der Gemeinden Moräutich, Petsch und Drita, betreffend die Umliegung der von der Wiener Reichsstraße bei Prevoje, beziehungsweise Lufowitz, abzweigenden, nach Moräutich führenden Bezirksstraße.
4. Beilage 39. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Subventionen für Volksschulbauten.
5. Beilage 41. Bericht des Landesauschusses inbetreff eines Staatsbeitrages zu den Kosten der Erweiterungs- und Adaptirungsbauten bei dem Zwangsarbeitshause und der Verhandlungen mit den die Anstalt mitbenützenden Ländern.
6. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses, über den Voranschlag des Lehrpensionsfondes pro 1891 und über die bezüglichlichen Petitionen: der Anna Adamič, der Helena Malenšek, des Franz Zettel, der Magdalena Kratochwill, des Primus Dolar, der Christine Kermavner, der Maria Kunčič, der Francisca Pibernik, des Mathias Hiti, der Margaretha Junec, des Matthäus Prašnikar, der Karolina Hočevar, der Johanna Stupar und der Maria Vigele (zur Beilage 2).
7. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses: a) über den Voranschlag des Krankenhausefondes pro 1891 (zur Beilage 19); b) über die Petition des Valentin Jalen, provisorischen Secierdieners, um definitive Anstellung.
8. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Voranschlag des Gebärfausefondes pro 1891 (zur Beilage 23).
9. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Voranschlag des Findelfondes pro 1891 (zur Beilage 25).
10. Beilage 40. Bericht des Finanzauschusses über den Gesetzentwurf, mit welchem einige Bestimmungen der Landesgesetze vom 29. April 1873, L. G. Bl. Nr. 22, und vom 9. März 1879, L. G. Bl. Nr. 13, abgeändert, beziehungsweise ergänzt werden, — und über die Petitionen: des Ausschusses des Lehrervereines für den Bezirk Stein, des Vereines «Verband der Lehrer des Bezirkes Gurtfeld» und des ständigen Ausschusses der Bezirkslehrerconferenz in Tschernembl (zur Beilage 14).

11. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske šole na Grmu za leto 1891. in o prošnji adjunkta Viljema Rohrmana za zboljšanje plače (k prilogi 4.). 12. Ustno poročilo upravnega odseka o dovolitvi priklad za okrajne ceste (k prilogi 32.). 13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva M. D. v Polji za uvrstitev občinske ceste iz Sneberja do Zaloga med okrajne ceste. 14. Ustno poročilo upravnega odseka o § 3. letnega poročila deželnega odbora: A. «Deželna kultura».	11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag der Landes-Weinbauschule in Stauden pro 1891 und über die Petition des Adjuncten Wilhelm Rohrman um Gehaltserhöhung (zur Beilage 4.). 12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Genehmigung von Umlagen für Straßenzwecke (zur Beilage 32.). 13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes Mariafeld um Einreihung der Gemeindefraße von Sneberje bis Saloch unter die Bezirksstraßen. 14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den § 3 des Rechenschaftsberichtes des Landesausschusses: A. «Landescultur.»

Seja se začne ob 10. uri 45 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 45 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo. Gospoda tajnika naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika III. deželno-zborske seje dné 21. oktobra 1890.**1. Lesung des Protokoll'es der III. Landtags'sitzung vom 21. October 1890.****Tajnik Pfeifer:**

(bere zapisnik III. seje v slovenskem jeziku — verliest daß Protokoll der III. Sitzung in slovenischer Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Naznaniti imam, da je došlo predsedništvu več prošenj, in sicer izročam v imenu deželnega odbora sledeče prošnje:

Pajsar Josip, konservatorist na Dunaji, prosi podpore 300 gold. za nadaljevanje svojih pevskih študij. (Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Županstvo na Vrhniki prosi podpore za ondotno občinsko bolnišnico.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Občina Bled prosi dovolitve subvencije letnih 300 gold. za ondotnega okrožnega zdravnika dr. Emila Klimek-a.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Klun izroča prošnjo kanonika Luke Jeran-a za podporo ubožni šolski mladini.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Povše izroča prošnjo Karoline in Ane Malenšek, učiteljskih sirot v Ljubljani, za nadaljšanje in zboljšanje miloščine.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Lavrenčič izroča prošnjo občine Ustje za odpis posojila 223 gold. 48 kr. za šolsko zgradbo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Dragoš izroča prošnjo občin Adlešiče in Tribučje, da se preiščejo studenci: Vodenica, Curek in Tribuški studenec po deželnem izvedencu v zadobitev pitne vode iz sosednih rek in potokov v slučaji velike suše.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Der Herr Abgeordnete Excellenz Baron Schwegel überreicht die Petition der Insassen von Neuring in der Wochein um Unterstützung behufs eines dringenden Regulierungsbaues an der Save.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Ogorelec izroča prošnjo posestnikov iz podobčine Rakitne za podporo za preložitev vozne poti iz Rakitne v Borovnico.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Končno predlaga gospod poslanec Kavčič prošnjo krajnega šolskega sveta v Dolenjem Logatci za podporo k vzdrževanju šolske delarne v Dolenjem Logatci.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Sedaj prestopimo k daljni točki dnevnega reda, to je:

3. Priloga 38. Poročilo deželnega odbora o prošnji občin Moravče, Peče in Drtija za preložitev okrajne ceste od Dunajske državne ceste pri Prevojah, oziroma Lukovici na Moravče.

3. Beilage 38. Bericht des Landesauschusses über die Petition der Gemeinden Morantsch, Petsch und Drittai, betreffend die Umlegung der von der Wiener Reichsstraße bei Prevoje, beziehungsweise Lukowitz abzweigenden, nach Morantsch führenden Bezirksstraße.

Deželni glavar:

Želi kdo staviti kak predlog?

Poslanec Detela:

Predlagam, da se izroči upravnemu odseku.

Deželni glavar:

Glasovali bomo torej o tem predlogu in prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj obsedé.

(Obveljá. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, in se izroči ta priloga upravnemu odseku.

4. Priloga 39. Poročilo deželnega odbora o podporah za zgradbe ljudskih šol.

4. Beilage 39. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Subventionen für Volksschulbauten.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz=auschusse zugewiesen.)

5. Priloga 41. Poročilo deželnega odbora o državnem prispevku k stavbnim troškom razširjenja in prezidanja prisilne delavnice in o obravnavah z onimi deželami, katere uporabljajo ta zavod.

5. Beilage 41. Bericht des Landesauschusses in Betreff eines Staatsbeitrages zu den Kosten der Erweiterungs- und Adaptirungsbauten bei dem Zwangsarbeitsause und der Verhandlungen mit den die Anstalt mitbenützenden Ländern.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz=auschusse zugewiesen.)

Preidemo k daljni točki dnevnega reda in naprosim gospoda poročevalca, da vpelje obravnavo. Ta točka se glasi:

6. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskih pokojnin za l. 1891. in o dotičnih prošnjah: Ane Adamič, Helene Malenšek, Frana Zettel-na, Magdalene Kratochwill, Primoža Dolarja, Kristine Kermavner, Marije Kunčič, Franciške Pibernik, Matije Hitija, Marjete Junec, Mateja Prašnikarja, Karoline Hočevnar, Ivane Stupar in Marije Vigele (k prilogi 2.).

6. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Vorschlag des Lehrerpensionsfonds pro 1891 und über die bezüglichlichen Petitionen: der Anna Adamič, der Helena Malenšek, des Franz Zettel, der Magdalena Kratochwill, des Primus Dolar, der Christine Kermavner, der Maria Kunčič, der Francisca Pibernik, des Mathias Giti, der Margaretha Junec, des Mathias Prašnikar, der Karolina Hočevnar, der Johanna Stupar und der Maria Vigele (zur Beilage 2).

Poročevalec Klun:

Slavni zbor! Poročati mi je o proračunu učiteljsko-pokojninskega zaklada za l. 1891. in o dotičnih prošnjah, ki so v zvezi s tem proračunom. Finančni odsek je natančno pretresal vse te prošnje in proračun učiteljsko-pokojninskega zaklada, kakor ga je predložil

deželni odbor, in predlaga, da bi slavni zbor odobril ta proračun z malimi spremembami, katere bodem omenjal pri vsaki točki posebej. Zato prosim, da bi se brez ovinkov prestopilo v nadrobno razpravo.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Gledé potrebsčine predlagal je deželni odbor za učiteljske pokojnine 1400 gold., ali treba je pomisliti, da sedaj priraste še pokojnina za ravnatelja prve Ljubljanske deske šole, gospoda Andreja Praprotnika, ki znaša 1440 gold. Dejansko gospod Praprotnik še ni upokojen, ampak zgodilo se bode to šele, ko mu bode imenovan naslednik, zato pa je treba preskrbeti za njegovo pokojnino že sedaj, ker se ta trošek ne dá pokriti iz doneska 500 gold., katerega dovoljuje slavni zbor za neprevidene slučaje. Na drugi strani pa sta umrla Ignacij Böhm in Karolina Milek, katerih pokojnina sedaj odpade. Če torej vse to preračunimo, najdemo, da znaša vsa potrebsčina za učiteljske pokojnine 14.312 gold., in predlagam v imenu finančnega odseka, da se vstavi v proračun pod I. «učiteljske pokojnine» okrogla svota 14.300 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Omenjati mi je tu še, da je prosil upokojeni učitelj Franc Zettel za povišanje dosedanje pokojnine. Ali finančni odsek je razvidel, da je bil učitelj Zettel normalno upokojen s 300 gold. in ni našel povoda, da bi se mu povišala ta pokojnina. Zato predlagam:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja upokojenega učitelja Franceta Zettel-na za povikšanje pokojnine se odkloni.»

(Obvelja. — Angenommen.)

Za «pokojnine za učiteljske udove» predlaga deželni odbor 5700 gold. Prav za prav znašale so pokojnine učiteljskih udov 5128 gold. 92 kr., ali k temu znesku so prirastle še 4 pokojnine, namreč za učiteljsko udovo Katarino Vencajz 210 gold., za Ano Kaliger pa 230 gold.; imamo pa tu še dve prošnji, o katerih bodem precej poročal in iz tega je razvideti, da bi ne zado-stoval znesek, katerega predlaga deželni odbor v tej rubriki. Oglasile ste se namreč še dve učiteljski udovi, Kristina Kermavnar in Marija Vigele, da bi se jima dovolile pokojnine. Učitelj Kermavnar je služil več let provizorično, potem je sel za eno leto k vojakom in nazadnje je služboval kot nadučitelj v Št. Vidu pri Ljubljani. Umrli je pa, predno je preteklo 10 let, kateri rok zakon zahteva, da ima udova pravico do normalne pokojnine; zato bi ostali udova in otroci brez pokojnine, oziroma brez vzgojnin, ako jim slavni zbor ne dovoli milostnim potom normalne pokojnine in vzgojnin. Finančni odsek je preiskal stvar natanko in predlaga, da se Kristini Kermavnar, katere možu je manjkalo 1 mesec in 21 dni do onih 10 let, katere zahteva zakon, pregleda ta čas in se ji dovoli normalna pokojnina; zato priporočam v imenu finančnega odseka:

«Slavni zbor naj sklene:

Učiteljski udovi Kristini Kermavnar se dovoli normalna pokojnina letnih 246 gold. 66 kr.»

(Obvelja — Angenommen.)

V enakem slučaju se nahaja učiteljska udova Marija Vigele. Ranjki Vigele je služboval 10 let, namreč od leta 1856. do 1866., kot učitelj na Koroskem. Potem je popustil službo za 10 let, ker je mislil, da bode shajal s svojim premoženjem, ali zadele so ga, kakor pravi njegova udova, mnoge nesreče, požar mu je uničil večino premoženja in zato se je zopet posvetil učiteljskemu stanu ter je dobil službo na Kranjskem. Služil je tudi tukaj več let; ali 5 mesecev in nekaj dni primanjkuje tudi njemu do 10 let, katere zahteva zakon, da bi udova in otroci imeli pravico do pokojnine in do vzgojnin. Tudi ta udova prosi, da bi se ji milostnim potom dovolila normalna pokojnina, ker bi sicer dobila samo 130 gold. odpravnine. Premoženja nima nikakega, pač pa dolgove, kakor potrjuje okrajno sodišče v Laščah, in revščina bi nastala za udovo velika, ako slavni zbor ne privoli v to, da se njena prošnja usliši. Z ozirom na priporočanje c. kr. deželnega in okrajnega šolskega sveta predlaga finančni odsek:

«Slavni zbor naj sklene:

Učiteljevi udovi Mariji Vigele se dovoli normalna pokojnina letnih 173 gold. 33 kr.»

(Obvelja — Angenommen.)

Tu imam se omenjati prošnje učiteljske udove Marije Kunčič, katera prosi za povišanje pokojnine. Finančni odsek ni imel povoda, priporočati to prošnjo slavnemu zboru, in predlaga:

«Slavni zbor naj sklene:

Prošnja učiteljeve udove Marije Kunčič za povišanje pokojnine se odkloni.»

(Obvelja — Angenommen.)

Vsled teh sklepov priraste pokojnina za Kristino Kermavnar v znesku 246 gold. 66 kr. in za Marijo Vigele v znesku 173 gold. 33 kr., in z ozirom na to, da je vstavljenih v proračunu 500 gold. za nepredvidne slučaje, bi znašala vsa potreščina za pokojnine učiteljskih udov 6345 gold. 58 kr. Priporočam v imenu finančnega odseka, da se v II. naslovu «pokojnine za učiteljske udove» svota 5700 gold., katero nasvetuje deželni odbor, poviša na okroglo svoto 6500 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Za III. «Vzgojnine» priporoča deželni odbor znesek 1000 gold., ali sedaj prirastejo še vzgojnine za otroke učiteljskih udov Kristine Kermavnar in Marije Vigele. Ranjki Kermavnar je zapustil 4 otroke, to so: Pavla, Hermina, Stanko in Ana, za katere prosi udova Kermavnarjeva vzgojnin. Finančni odsek, ki je priporočal slavnemu zboru normalno pokojnino za mater, priporoča tudi vzgojnino za njene otroke in predlaga:

«Slavni zbor naj sklene:

Otrokom Pavli, Hermini, Stanku in Ani Kermavnar se dovoli vzgojnina letnih 30 gold. 83 kr. za vsacega.»

(Obvelja — Angenommen.)

Ravno tako je zapustil učitelj Vigele tri neprekrbljene otroke, za katere prosi udova njegova vzgojnin.

Finančni odsek priporoča slavnemu zboru, kakor je uslišal prošnjo udove same, in predlaga:

«Slavni zbor naj sklene:

Otrokom učitelja Ferdinanda Vigele: Ferdinandu, Olgi in Mariji, se dovoli normalna vzgojnina letnih 28 gold. 87 kr. za vsakega.»

(Obvelja — Angenommen.)

Vsled tega, da je slavni zbor uslišal zadnji dve prošnji, pomnožila se je potreščina za vzgojnine, katero predlaga deželni odbor v znesku 1000 gold., za 209 gold. 93 kr. in zato predlagam, da se v naslovu III. «Vzgojnine» potrdi okrogla svota 1200 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

IV. «Miloščine» priporoča deželni odbor v znesku 1900 gold., ali ta znesek ne bode zadostoval. Imamo namreč že sedaj miloščine, ki so znašale 1875 gold. Res je sicer, da je mnogim, ki so doslej uživali miloščine, obrok potekel z letošnjim letom, ali vsi so se zopet obrnili do slavnega zbora, da bi se jim miloščine podaljšale za tri leta naprej. Ti prosilci so: Hiti Matija, ki je dosedaj imel miloščino 100 gold., Prašnikar Matej 60 gold., Hočevnar Karolina 50 gold., Junc Marjeta 80 gold., Kratochwill Magdalena 100 gold., Karolina Malenšek 30 gold., Ana Malenšek 30 gold. in Franciška Pibernik 50 gold. Vsi ti prosijo, da bi se jim podaljšale miloščine za daljna tri leta. Njih razmere so iste ostale, kakor poprej, pri nekaterih pa so se še poostrile, ker so se postarali, tako da si večinoma ne morejo lahko ali celó ne pridobiti kacega zaslužka. Dalje imam tu se prošnjo učiteljske sirote Ivane Stupar, katera tudi prosi za podaljšanje miloščine 50 gold. Gledé vseh teh prošenj predlagal bodem v imenu finančnega odseka, da se uslišijo.

Dalje imam tu prošnjo bivšega učitelja Primoža Dolarja. Učitelj Dolar je dolgo, in sicer od leta 1836. naprej služboval na Kranjskem z dobrim uspehom in v splošno pohvalo svojih predpostavljjenih; ali ne vem, kaj se je mož pozneje zameril, da je bil kot učitelj v Mokronogu odpuščen iz službe in da se mu je dalo, ne oziraje se na njegovo dolgoletno službovanje, le odpravnino. Pozneje pa se je zopet namestil kot učitelj, in sicer v Kresnicah, kjer je zeló zadovoljivo služboval in se po vsem hvalevredno vedel. Ko je pred nekaj leti onemogel in ni mogel dalje opravljati službe, dovolila se mu je miloščina letnih 100 gold. Ko se je v deželnem zboru o tem sklepalo, naročeno je bilo deželnemu odboru, poizvedeti, zakaj je bil Dolar izpuščen iz službe, in o tem poročati slavnemu zboru. Deželni odbor se je zaradi tega obrnil do deželnega šolskega sveta, ali v poročilu svojem pravi, da se je iz vseh dopisov deželnega šolskega sveta prepričal, da je bil Dolar priden učitelj in se je zlasti v Kresnicah prav dobro obnašal, pravega uzroka njegovega odstavljenja pa menda ni zvedel, ker ga nič ne omenja. Takrat, ko se je možu dovolila miloščina letnih 100 gold., je bil še toliko zdrav in krepák, da si je mogel kaj prislužiti. Med tem pa je postal 81 let star, in v tej starosti ni lahko mogoče si kaj prislužiti; zato se je obrnil do slavnega zbora, naj se mu miloščina nekoliko

poviša. Z ozirom na res žalostne razmere in visoko starost prositeljevo priporoča finančni odsek, da se mu povejša miloščina od 100 gold. na 300 gold., kajti pri visoki starosti njegovi tako ni pričakovati, da bi jo dolgo užival.

Slednjič imam tu še prošnjo Helene Malenšek, udove Alojzija Malenška, učitelja na Raki. Ta učitelj je izstopil vsled bolehnosti iz službe, še predno je novi šolski zakon stopil v veljavo, in vsled tega ni dobil pokojnine, ampak le miloščino 100 gold., akoravno bi bil dobil pokojnine 600 do 700 gold., ako bi bil ostal v službi le še eno leto. Letos je mož umrl, in 67letna žena njegova prosi, da bi se jej dovolila miloščina, katero je dosedaj užival njen mož, namreč 100 gold. Tudi gledé te prošnje finančni odsek priporoča slavnemu zboru, da se usliši.

Z ozirom na vse te prošnje predlagam v imenu finančnega odseka:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Pomožnemu učitelju Matiji Hiti-ju se dosedanja miloščina letnih 100 gold. iz učiteljskega pokojninskega zaklada podaljša za tri leta, in sicer za leto 1891. 1892. in 1893.

Bivšemu učitelju Matevžu Prašnikarju se dosedanja miloščina letnih 60 gold. iz učiteljskega pokojninskega zaklada podaljša za tri leta, to je: za leto 1891., 1892. in 1893.

Učiteljevi udovi Karolini Hočevnar se dosedanja miloščina letnih 50 gold. iz učiteljskega pokojninskega zaklada podaljša za tri leta, in sicer za leto 1891., 1892. in 1893.

Učiteljevi udovi Marjeti Junec se dosedanja miloščina letnih 80 gold. iz učiteljskega pokojninskega zaklada podaljša za tri leta, to je: za leto 1891., 1892. in 1893.

Učiteljevi udovi Magdalenii Kratochwill se nji in njenim otrokom dovoljena miloščina v skupnem znesku letnih 100 gold. iz učiteljskega pokojninskega zaklada za tri leta, to je: do zadnjega decembra leta 1893, podaljša.

Učiteljskima sirotama Karolini in Ani Malenšek se dosedanja miloščina po 30 gold. za vsako podaljša za tri leta, to je: od 1. avgusta 1890 do 1. avgusta 1893, iz učiteljskega pokojninskega zaklada.

Učiteljski udovi Frančiski Pibernik se dosedanja miloščina letnih 50 gold. iz učiteljskega pokojninskega zaklada za tri leta, to je: za leto 1891., 1892. in 1893., podaljša.

Učiteljski siroti Ivani Štupar se dosedanja miloščina letnih 50 gold. iz učiteljsko-pokojninskega zaklada podaljša za tri leta, to je: za leto 1891., 1892. in 1893.

Bivšemu učitelju Primožu Dolarju se dosedanja miloščina letnih 100 gold. iz učiteljsko-pokojninskega zaklada povikša na letnih 300 gold.

Učiteljski udovi Heleni Malenšek se dovoli miloščina letnih 100 gold. iz učiteljsko-pokojninskega zaklada za tri leta, in sicer za l. 1890., 1891. in 1892.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu ali onemu predlogu? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meßdet fids.)

Ker se nihče ne oglasi, menim, da lahko glasujemo skupno o vseh predlogih.

Ugovora proti temu načinu glasovanja ni in prosim torej gospode, ki pritrde predlogom finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Vsi predlogi obveljajo brez debate. — Alle Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

Poročevalec Klun:

Na dnevnem redu je med peticijami tudi prošnja učiteljske sirote Ane Adamič, ali ta ne dobiva miloščine iz učiteljsko-penzijskega zaklada, ampak iz normalno-šolskega in zaradi tega bom takrat poročal o tej prošnji in predlagal, da se usliši, ko pride na vrsto proračun normalno-šolskega zaklada.

Vsled ravno storjenih sklepov povejšajo se miloščine nekoliko in zato predlagam, da se v IV. naslovu «Miloščine» ustavi v proračun mesto 1900 gold., kakor predlaga deželni odbor, znesek 2100 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

V. «Odpravnina.» Tukaj nasvetuje deželni odbor 500 gold., finančni odsek pa samo 300 gold., ker se lanskega leta ta svota ni porabila in ker je deželnemu odboru dovoljeno, tudi segati v to ali ono točko, ako bi bilo treba in bi tu ali tam kaj preostajalo. Predlagam torej, da se v V. naslov «Odpravnina» ustavi mesto 500 gold., znesek 300 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

VI. «Pogrebne» predlaga deželni odbor v znesku 400 gold. in ravno tako tudi finančni odsek.

(Obvelja. — Angenommen.)

VII. «Uradne in pisarniške potrebsčine» 50 gold., kakor jih predlaga deželni odbor.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidem k zakladu:

I. «Presežek gospodarjenja s zalogo šolskih knjig.» Tu predlaga deželni odbor po triletnem povprečnem računu 900 gold., in temu nasvetu se pridružuje tudi finančni odsek.

(Obvelja. — Angenommen.)

II. «Šolske globe» za 800 gold. po predlogu deželnega odbora in finančnega odseka, to je za 100 gold. več, nego lanskega leta. Kar se tiče šolskih glób, sem že omenjal pri drugi priliki, da jih je veliko v zastanku in da se priporoča, deželnemu šolskemu svetu na srcé polagati, da se imajo te glóbe bolj previdno nalagati, če so pa naložene, jih strogo izterjavati. Predlagam torej 800 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

III. «Odstotni odtegljeji za pokojninski zaklad» proračunjeni so od deželnega odbora in finančnega odseka

na 5800 gld. Ako novi šolski zakon zadobi veljavo, pomnožili se bodo ti doneski in zato se opravičuje, da se je letos več stavilo v proračun, kakor se je dovolilo lanskega leta. Predlagam torej znesek 5800 gold.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

IV. «Obresti glavnic» se predlagajo nespremenjeno v znesku 1346 gold.

(Obvelja. — Angenommen.)

V. «Povračila» odpadejo po nasvetu finančnega odseka zato, ker je učitelj Alojzij Lavrenčič umrl, ki je teh 112 gold. nazaj plačeval. Predlagam torej, da ta točka odpade.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Vsega skupaj znaša zaklada po sprejeti premembi 8846 gold., in če se primerja s potrebščino, ki znaša 24.850 gold., se kaže primanjkljaj v znesku 16.004 gold., katerega bode treba pokriti iz deželnega zaklada in zato se moj končni predlog gledé glasovanja v celoti glasi:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Proračun učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1891. s potrebščino	24.850 gold.
s zakladdo	8.846 »

in primanjkljajem 16.004 gold.,
ki se ima pokriti iz deželnega zaklada, se odobri.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prestopimo na glasovanje, in prosim tiste gospode, ki pritrdé predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo sedaj k 7. točki dnevnega reda. Ker sta tukaj dva oddelka, se bode poročalo o prošnji proviz. sekcijekega sluga Valentina Jalena v prvi vrsti, ker vpliva ta na proračun bolniškega zaklada, ter prosim gospoda poročevalca, da vpelje obravnavo.

7. Ustno poročilo finančnega odseka:

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses:

b) o prošnji Valentina Jalena, proviz. sekcijekega sluga, za definitivno imenovanje;

b) über die Petition des Valentin Jalen, provisorischen Secierdieners, um definitive Anstellung.

Poročevalec vitez dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! Valentin Jalen opravljal je od leta 1885. naprej službo provizoričnega sekcijekega sluga pri tukajšnji bólnici. Leta 1885. je bil

poprejšnji sekcijejski sluga Brezarič umirovljen, kateremu daje slavni zbor pokojnino 125 gold. Valentin Jalen je služboval do sedaj z dnevsčino 1 gold., ob enem pa je opravljal tudi posel pomožnega uradnega sluga. Z ozirom na to, da službuje že 5 let, in sicer, kakor vodstvo tukajšne bólnice poroča, zadovoljilno, dalje ker ima z obdukcijo 300 do 400 mrličev na leto obilo posla, ker je ta posel zaradi nevarnosti infekcije silno nevaren, prosi sedaj, da bi se imenoval definitivnim sekcijejskim slugom v tukajšnji bólnici. Vodstvo naše bólnice to prošnjo toplo priporoča, ker je Jalena jako veččega spoznalo, ob enem pa tudi zato, ker se potrebuje dostikrat pomožnega sluga, ker mora sedanjji sluga dostikrat na leto hoditi po raznih tujih deželah, da prepelje tamošnje umobolne tú semkaj. Finančni odsek je stvar uvaževal in se prepričal, da je neobhodno potrebno, da se nastavi sekcijejski sluga definitivno, in sicer s plačo 360 gold., potem z aktivitetno doklado 48 gold., s pravico do petletnic in končno tudi do uradne obleke. Akoravno spada v delokrog deželnega odbora, da nastavlja take služabnike, finančni odsek vendar priporoča prošnjo in predlaga:

«Slavni zbor naj sklene:

Deželni odbor naj dosedanjega provizoričnega sekcijejskega slugo imenuje definitivnim sekcijejskim slugom s plačo 360 gold., z aktivitetno doklado 48 gold., s pravico do petletnic in uradne obleke od dné definitivnega imenovanja.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrdé predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k proračunu bolniškega zaklada, in prosim gospoda poročevalca, da upelje poročanje:

a) o proračunu bolniškega zaklada za l. 1891. (k prilogi 19.);

a) über den Vorschlag des Krankenhausfondes pro 1891 (zur Beilage 19).

Poročevalec Višnikar:

Visoki deželni zbor! Poročati mi je o proračunu bolniškega zaklada za l. 1891. Finančni odsek je ta proračun natanko pregledal in se prepričal, da je utemeljen, in sicer po prejšnjih proračunih in po povprečni potrebščini zadnjih treh let. Edino vsled ravno storjenega sklepa gledé nameščenja Jalena definitivnim sekcijejskim slugom postala je potrebna neka sprememba.

Gledé potrebščine omenjam, da se administrativni troški ne spreminjajo proti lanskemu proračunu in znašajo skupaj 4768 gold. Gledé potrebščine za zdravstveno osebje omenjam le, da se je pri 19. točki povišala potrebščina od 100 gold. na 161 gold. vsled tega, ker dobi gospod dr. Dornig od 23. maja l. 1891. naprej

drugo petletnico. Mezda sekcijskega sluge Jalena je znašala dosedaj 360 gold. Vsled tega, da se sedaj stalno nastavi, mu pripade aktivitetna doklada v znesku 48 gold., in se torej ta naslov poviša od 6796 gold. na 6844 gold. Stanarine ostanejo nespremenjene v znesku 550 gold. Emolumenti 32 gold., razen tega pa pripada Valentinu Jalenu za obleko 32 gold., tako, da znašajo emolumenti na mestu 32 gold. — 64 gold. Podpore za uradnike in služabnike 120 gold. Uradne in pisarniške potrebščine 320 gold. Pokojnine so stalne in nespremenjene v znesku 960 gold. Ravno tako se ni spremenila potrebščina za ustanove in doneske, ki znašajo 66 gold. Gledé vzdrževanja poslopij omenjam, da se je sprejelo v proračun 800 gold. po povprečni potrebščini zadnjih treh let. IV. Davki in davščine 12 gold. Za rezijske troške, in sicer redu usmiljenih sestrá za režijo in hrano se je proračunilo 38.000 gold., mimo proračunjene potrebščine za l. 1890. v znesku 37.100 gold. in to vsled tega, ker se po pogodbi za otroško bólnico in vsled neugodnih razmer na kirurgičnem oddelku povišajo ti troški. Finančni odsek je bil mnenja, da se ima nastaviti na tem oddelku asistent in sicer iz humanitarnih in gospodarstvenih ozirov, ker bise lahko bolniki poprej operirali in tudi poprej izpuščali iz bólnice, s tem bi se mnogo prihranilo.

Za zdravila in obvezila proračunjenih je nespremenjeno 5900 gold., za druge zdravniške ordinacije 750 gold. Za pomnožitev inventarja, to je za nakup novih postelj in kirurgičnih instrumentov 600 gold.; za remuneracije, za pregledovanje zdravilskih računov 120 gold.; redu usmiljenih sestrá odškodnino za prostor, kjer se snaži bolniško perilo, 120 gold. in za anatomski muzej 20 gold., vsega skupaj pri V. naslovu 45.500 gold. IV. Milostinje znašajo 300 gold., kar je stalna potrebščina. VII. pri raznih troških, in sicer pri premenljivih, se je povišala potrebščina za 100 gold., vsled tega, ker se plača za duhovnika vzame iz bolniškega zaklada. Družega nimam ničesar omenjati.

Skupna potrebščina znaša z ozirom na prejšnji sklep deželnega zbora gledé stalnega namesčenja sekcijskega sluge 62.894 gold.

Pokritje znaša: I. na obrestih 2211 gold., II. na dohodkih od posestev 141 gold., III. na doneskih 25 gold., IV. na povračilih oskrbnih troškov, in sicer od plačnikov 6000 gold. in od tujih kronovin 4000 gold., mimo lanskih 3500 gold., ker se povračila od tujih dežel množé. V. na darilih in volilih 5 gold., VI. na raznih troških 300 gold., in sicer gledé premenljivih po povprečni potrebščini zadnjih treh let; in VII. na novih stavbah 100 gold.

Skupno pokritje znaša tedaj 12.782 gold., potrebščina pa 62.894 gold., tako da se kaže primanjkljaj za prihodnje leto v znesku 50.112 gold.

Predlagam torej:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Proračun bolniškega zaklada za l. 1891. s skupno potrebščino	62.894 gold.
s pokritjem v znesku	12.782 »
in s primanjkljajem	50.112 gold.

se odobruje.

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj blagovolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k 8. točki dnevnega reda, to je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu porodniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 23.).

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Gebärfonds pro 1891 (zur Beilage 23.).

Poročevalec Višnikar:

Poročati mi je o proračunu porodniškega zaklada za l. 1891. Ker je priloga 23. že dlje časa v rokah častitih gospodov poslancev in je proračun, katerega je finančni odsek natanko pregledal, utemeljen in ima le nekatere male spremembe v primeri s prejšnjim proračunom, ki so pa že razložene v uvodu priloge 23., ne bodem čital posameznih števil, ako visoki zbor tega ne zahteva.

(Pitrjuje se. — Zustimmung.)

Vsa potrebščina za prihodnje leto je proračunjena na 5159 gold., pokritje pa na 681 gold., tako da se kaže primanjkljaj v znesku 4478 gold. Ako se primerja to z dejanskim uspehom leta 1889., kaže se, da se je za prihodnje leto za 261 gold. več stavilo v proračun.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Proračun porodniškega zaklada za leto 1891. se odobruje.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim glasovanja in prosim tiste gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj blagovolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 9. točki dnevnega reda, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu najdeniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 25.).

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Findelfonds pro 1891 (zur Beilage 25.).

Poročevalec Višnikar:

Poročati mi je dalje o proračunu najdenškega zaklada za l. 1891. Ker je tudi priloga 25. že dlje časa v rokah častitih gospodov poslancev ter je finančni odsek račun natanko pregledal in našel v redu, tako da nima povoda, predlagati kake spremembe, prosim, da smem postopati tudi gledé te točke takó, kakor gledé prejšnje in da prečitam le končne številke.

(Potrjuje se. — Zustimmung.)

Vsa potrebsčina za prihodnje leto znaša 3734 gold., skupno pokritje pa le 308 gold., tako da se kaže primanjkljaj v znesku 3426 gold., ki se mora pokriti iz deželnega zaklada. Ako se primerja ta proračunjeni primanjkljaj z dejanskim primanjkljajem l. 1889. v znesku 3057 gold., kaže se, da bode primanjkljaj, ako se proračun ne prekorači, v prihodnjem letu višji za 369 gold.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

«Visoki zbor naj sklene:

Proračun najdenškega zaklada za leto 1891. se odobri.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu? — (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, prosim gospode, ki pritrde nasvetu finančnega odseka, naj obse-
de.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ker nova priloga 40. se ni došla iz tiskarne, pride 10. točka dnevnega reda šele pozneje na vrsto in prestopimo sedaj k 11. točki, to je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske šole na Grmu za l. 1891. in o prošnji adjunkta Viljema Rohrmanna za zboljšanje plače (k prilogi 4.).
11. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Voranschlag der Landes-Weinbauerschule in Stauden pro 1891 und über die Petition des Adjuncten Wilhelm Rohrmann um Gehaltserhöhung (zur Beilage 4).

Poročevalec Višnikar:

Poročati mi je o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1891. Ta proračun v prilogi 4. je pač ugodnejši, kakor so bili oni prejšnjih let, in ako se ne prekorači prihodnje leto, smemo z njim zadovoljni biti, akoravno so se morale tudi letos za različne poprave in naprave vstaviti razne svote. Finančni odsek je odobril proračun, kakor ga je predložil deželni odbor z malo premembo gledé dohodkov, katero bodem pozneje navedel. Potrebsčina pri šoli znaša:

(Bere svote posameznih števil iz naslova I, II. in iz III. naslova, št. 1. in 2. — Liest die Summen der einzelnen Punkte aus der Rubrik I., II. und aus der Rubrik III. die Punkte 1 und 2.)

Za 3. «predavanje o vinarstvu in sadjarstvu za ljudske učitelje in učiteljske kandidate» nastavilo se je mimo lanskega leta proračunjenih 500 gold., za letos 550 gold. To se opravičuje s tem, da dodaje pod tem naslovom država sama 400 gold., dežela pa samo 150 gold. in je bilo letos na tem zavódu 15 ljudskih učiteljev, ki so dobivali pouk.

(Bere iz naslova III., št. 4. in 5., in svote posameznih števil iz naslova IV. — Liest aus der Rubrik III die Punkte 4 und 5 und die Summen der einzelnen Punkte aus der Rubrik IV.)

V naslovu V. se je za vzdrževanje poslopij vstavilo v proračun 1200 gold., in sicer, kakor razvidite iz uvoda priloge 4., ker so potrebne sledeče priprave: za tlačenje podstrešja 357 gold. 79 kr., za strop v kuhinjski shrambi pristava 32 gold. 20 kr., za podkape 464 gold. 89 kr., za žaluzije 230 gold. 69 kr. in za napravo žlebov 189 gold., skupaj 1283 gold. 57 kr. Ker so te naprave potrebne in je bolje, da se zvrše prej nego pozneje, menil je finančni odsek, naj se za vse to zdaj že vstavi v proračun 1200 gold. Za VI. «Potni troški» proračunilo se je letos le 50 gold., torej 200 gold. manj, nego lanskega leta, ker se ne namerava napravljati večjih izletov ali obiskati kake razstave. VII. «Rezijski troški» znašajo skupaj 520 gold. in se je proračunilo 150 gold. za kurjavo, svečavo in snaženje šolskih prostorov po dejanskem uspehu leta 1889. VIII. za «razne troške» zahtevalo je šolsko vodstvo 170 gold., ali deželnemu odboru in finančnemu odseku zdelo se je zadostno, da se stavi v proračun le 100 gold.

Skupna potrebsčina znaša torej 6900 gold.

Gledé potrebsčine za gospodarstvo omenjam ad I., 3., da se je proračunilo za vinogradnika letos 180 gold., ker se mu je plača od 144 gold. na 180 gold. povišala. K naslovu II. «vzdrževanje poslopij» omenjam, da znesek 1500 gold. zadeva troške za popravo in nove stavbe, in sicer se namerava napraviti nov svinjak 600 gold., poprava skednja 584 gold. in cvetličnjaka 400 gold., skupaj 1584 gold., v proračun vstavilo pa se je 1500 gold. Potrebsčina za gospodarstvo znaša skupaj 2400 gold.

Pokritje pa znaša, in sicer:

(Bere svote posameznih števil iz naslova I. in II. — Liest die Summen der einzelnen Punkte aus der Rubrik I. und II.)

Skupno pokritje za šolo znaša torej 5400 gold., potrebsčina pa 6900 gold., tako da se kaže pri šoli primanjkljaj 1500 gold.

Pokritje pri gospodarstvu pa je proračunjeno: I. «na dohodkih posestev» 3000 gold., akoravno so bili leta 1889. precej manjši in so, in sicer v prvi vrsti zaradi slabe letine znašali le 1839 gold. V naslovu II. «Razni dohodki» povišal je finančni odsek letos v proračunu znesek 300 gold. na 600 gold., ker se je v poslednjih letih prihranila pri kuhinji precej zdatna svota. Proračunilo bi se bilo namreč lahko še več, ali ker je šolskemu vodstvu naročeno, da pri kuhinji ne sme poslom preveč računati, zdelo se je finančnemu odseku, svoto 300 gold. povišati na 600 gold. Skupno pokritje pri gospodarstvu znaša torej 3600 gold.

Primanjkljej pri šoli znaša 1500 gold., pri gospodarstvu 2818 gold., torej skupaj 4318 gold. V primeri s primanjkljem l. 1889. v okroglem znesku 9388 gold., kaže se torej proračunjeni primanjkljej za leto 1891. ugodnejši za 5070 gold.

Po teh opazkah predlagam v imenu finančnega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Proračun deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1891., in sicer:

za šolo: s potrebsčino	6900 gold.	
s zakladdo	5400 »	
s primanjkljem	1500 gold.	
za gospodarstvo: s potrebsčino	6418 gold.	
s zakladdo	3600 »	
s primanjkljem	2818 gold.	
torej s skupnim primanjkljem	4318 gold.	

ki je pokriti iz deželnega zaklada, se odobri.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prestopimo na glasovanje in prosim tiste gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec Višnikar:

Poročati mi je dalje še o prošnji pristava Viljema Rohrmana, kateri prosi, da bi se mu plača 800 gold. povisala na 1000 gold. in da bi se definitivno nastavljal na tej šoli. Sklicuje se na to, da ima na tej šoli, zlasti pri gospodarstvu, bolj obsežen delokrog in da imajo taki učitelji na nižjih poljedelskih šolah sploh po 1000 gold. plače; potem, da službuje že šesto leto na tem zavodu. Spričal prošnji ni priloženih, samo šolsko vodstvo potrjuje, da je poslovanje Rohrmanovo težavno in da je njegova prošnja priporočila vredna. Gledé pohvale pa omenjam, da šolsko vodstvo ni vselej iste misli, in se njegova hvala ravna bolj po vremenu. Kar zadeva prošnjo pristava Rohrmana za stalno nameščenje, se ta ne more uslišati, ker je to stvar deželnega odbora in tej prošnji nasprotuje § 9. statuta deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu, ki se glasi: «Vodjo imenuje deželni zbor, druge učiteljske osebe in šolske služabnike pa deželni odbor. Prositelji za učiteljske službe morajo dokazati potrebno učno sposobnost. Vodjo in učitelje stalno imenovati možno je le s pritrjenjem c. kr. poljedelskega ministerstva. Za stalno nameščene učitelje veljajo določila v dekretu za imenovanje in pa službena pragmatika za kranjske deželne uradnike.» Ker torej prosiatelj ni dokazal sposobnosti in po spisih ni videti, ali jo ima ali ne, se finančni odsek ni mogel ozirati na to prošnjo, drugič pa tudi zato ne, ker ta služba do sedaj še ni stalno ustanovljena. Pač pa je bil finančni odsek mnenja, da bi kazalo, da bi se ta služba, kakor tudi služba ž. učitelja ustanovila stalno, ker je gotovo šoli v kvar, če je večina učiteljev le provizorično nastavljenih.

Gledé prošnje za povislanje plače pa omenjam, da ima prosiatelj razen 800 gold. stalne plače, prosto stanovanje in tudi 30 gold. remuneracije za pouk v učiteljskem kurzu, da torej plača ni ravno tako mala. Vsled tega je mislil finančni odsek, da se tudi tej prošnji ne more ustreci.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnji Viljema Rohrmana, pristava deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu, za povislanje letne plače na 1000 gold. in za stalno nameščenje se ne ustrezne.

Deželnemu odboru se naroča, da pretresuje vprašanje, ako je z ozirom na obstoječe službene razmere in na važno in težavno službovanje pri šoli na Grmu umestno, da se pri tej šoli stalno ustanovi mesto pristava in tretjega učitelja in da o tem poroča deželnemu zboru v prihodnjem zasedanji ter stavi o tem primerne nasvete.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prestopimo na glasovanje in prosim tiste gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 12. točki dnevnega reda, to je:

12. Ustno poročilo upravnega odseka o dovolitvi priklad za okrajne ceste (k prilogi 32.).
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Genehmigung von Umlagen für Straßenzwecke (zur Beilage 32.).

Poročevalec dr. Tavčar:

Poročati mi je o prilogi 32. deželnega odbora. Po § 24. novega cestnega zakona ima deželni odbor pravico, dovoljevati cestnim odborom priklade za okrajne ceste, v kolikor presegajo 10% do vštetelega 20% neposrednega davka. Za letos pa so nastale nekake negotove razmere vsled tega, da se novi cestni odbori še niso konstitovali, ker se volitve teh odborov še niso dognale. Po § 12. novega cestnega zakona morajo se pokrivati iz teh priklad tudi troški za gramoz, za kidanje snega in za pomožne delavce, kateri so se dosedaj v nekaterih cestnih okrajih zvrševali po obveznikih in se niso vstavljali v proračune. Zato se boji deželni odbor, da bi se ne pripetilo, da bi novi cestni odbori ne mogli shajati z 20% priklado, ker bodo ravno morali v proračun postaviti tudi troške za gramoz, za kidanje snega in za delavce. Sedaj se uradujejo stari nepostavni in le provizorični cestni odbori in bati se je, da ne bodo hoteli za l. 1891. napraviti pravilnega proračuna, češ, da k temu niso več upravičeni. To se pa ne bo moglo letos zgoditi, ker se vršé pri okrajnih glavarstvih šele priprave za nove volitve. Da bi torej

cestni odbori ne prišli v stiske in ker se bodo konstitovali šele takrat, ko ne bode zasedanja deželnega zbora, stavlja deželni odbor nasvet, da se pooblaščuje, da sme izvan zasedanja deželnega zbora dovoljevati priklade, katere presegajo 20%.

Upravni odsek se popolnoma strinja z uzkroki, katere navaja deželni odbor v svojem poročilu ter se pridružuje nasvetu deželnega odbora in predlaga:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Deželni odbor se pooblašča, da onim okrajnim cestnim odborom, ki potrebsčine okrajnih cest leta 1891. ne bi mogli pokriti z 20% priklado na neposrednje davke, pri dokazani potrebi in na podstavi pravilno sestavljenega proračuna dovoli znotraj zakonitih mej za l. 1891. priklade nad 20% ter ukrene, kar treba, zarad prepisa in pobiranja teh priklad.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde predlogu upravnega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 13. točki dnevnega reda, to je:

13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva M. D. v Polji za uvrstitev občinske ceste iz Sneberja do Zaloga med okrajne ceste.

13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes Mariafeld um Einreihung der Gemeindestraße von Sneberje bis Saloch unter die Bezirksstraßen.

Poročevalec dr. Tavčar:

Županstvo Marije Device v Polji prosi, da se uvrsti 4.568 m dolga občinska cesta, ki veže vasi Sneberje in Zalog, med okrajne ceste.

Ta prošnja slóve takó-le:

«Visoki deželni zbor! Udano podpisano županstvo obrača se zaupljivo s sledečo prošnjo do visokega deželnega zbora:

Naša občina ima dokaj cest oskrbovati, kajti naše županstvo razteza se od Most skozi vasi Studenec, Slape, M. D. v Polji, Zalog, Podgrad, Gostinca, Laze noter do Slapnice, kjer že pričenja pol okraj Litijski, torej le ta kos ceste je skorej 3 do 4 ure dolg. Ako navajamo, da gre ta cesta ob podnožji hribov ter da jo mnogobrojni potoki oškodujejo, razvidno je, da imajo naši občinarji pač dokaj s cestami dela in stroškov.

Prav mučno delo pa je za vasi Sneberje, Zdobrova in Kašelj, vzdrževati oni kos ceste, ki se odcepi v vasi Zalog od navedene dolge okrajne ceste, ker pelje skoz Zdobrovo, dokler zopet ne prestopi na okrajno cesto, ki veže Ljubljano z brodom pri sv. Jakobu. Ta kos ceste meri 4568 m, torej 4 $\frac{1}{2}$ km.

Silno pa je obljudena in rabljena prav ta zvezna cesta, ker, razvidno iz priložene karte — zaznamovana ta cesta rudeče, je ona najkrajša zveza za spodnji del, za Savski del okrajnega glavarstva Ljubljanskega, ako se hoče priti na brod pri sv. Jakobu onstran Save. Pa tudi občinarjem iz županije Moste, Šmartno, potem za one iz županije Ježica, Stožice ta kos ceste služi v korist, ker je zanje najkrajša pot za dovažanje drv in stelje iz Podralskih in Gostinskih hribov, kakor tudi kamenja, potrebnega jim za stavbe i. d. p.

Vsled prevažanja kamenja iz Zaloških kamenolomov za uravnanje reke Save po tej cesti imele so navedene vasi silno dela za vzdrževanje te ceste in krivično je, da bi morale te tri vasi toliko mnogo rabljeno cesto, ki je gotovo dokaj bolj rabljena od mnogih in mnogih okrajnih cest, ker na stotine kmetijskih gospodarjev iz Posavja tu prevažajo svoj les in nastilj, še nadalje vzdrževati, ker trditi smemo, da ta kos ceste služi okrajnim in celó deželnim potrebam, ker se po njej prevažajo kamenje za uravnavo državne reke Save.

Ako se ta kos dobro uredi, bo zljajšal promet po okrajni Zaloški-Ljubljanski cesti, po kateri marsikdo sedaj vozi, ko bo po zboljšani cesti imel dokaj krajšo zvezo do krajev ob Posavji ležečih.

Ker se torej za eminentno koristno cestno zadevo ravna, da se odvzame krivično naloženo breme omenjenim vases naše občine, ob enem pa v trajni dobri stan spravi mali ta kos ceste, ki bo kaj hasljivo vezal po najkrajši črti dve okrajni cesti ter gotovo mnogim vases, celo okrajem služil v veliko korist, prosi predudano podpisano županstvo:

Visoki deželni zbor blagovolí naj skleniti, da se ta kos ceste v dolžini 4.568 m od okrajne ceste v Zalogu do okrajne ceste pri Sneberji proglasi zarad občne važnosti med okrajne ceste.

Županstvo D. M. v Polji dne 10. avgusta 1890.

L. S. Luka Strah
župan.

Potruje!

Županstvo v Mostah dne 30. avgusta 1890.

L. S. J. Slapničar
župan.

Potruje!

Županstvo na Ježici dne 30. avgusta 1890.

L. S. Anton Bolko.

Okrajni cestni odbor priznava ter pritrjuje, da so razlogi, katere navaja v tej prošnji županstvo občine D. M. v Polji, da bi se doseđanja občinska cesta od Zaloga do Sneberij uvrstila med okrajne ceste, povsem resnični in utemeljeni ter priporoča zatorej to prošnjo v uslišanje vis. deželnemu zboru.

Načelnístvo okrajnega cestnega odbora na Viči dne 30. avgusta 1890.

And. Knez
načelnik.»

Priložena je prošnja karta generalnega štaba, v kateri je dotična cesta, deloma že kot okrajna cesta očrtana. Podpirajo prošnjo tudi županstva v Mostah in na Ježici, kakor tudi načelnístvo cestnega odbora.

Ker je gospodarski odsek mnenja, da se bode še mnogo tacih prošelj vložilo in da se bo morala zagadelj vsaka temeljito pretresati; ker je odsek dalje mnenja, da v predležeči prošnji ni izkazano, v kakem stanji da se nahaja cesta sedaj in koliko bi troški njenega vzdržavanja znašali: predlaga, da naj se prošnja županstva M. D. v Polji izroči deželnemu odboru, da se zaukažejo potrebne predpreiskave in da se pred vsem dožene, jeli cestni odbor v polni seji sklepal o prošnji in dalje, ni li morda del te ceste že itak uvrščen med okrajne ceste.

V imenu gospodarsko-upravnega odseka predlagam: «Visoki zbor naj sklene, da se ima prošnja županstva Marije Device v Polji de praes. 14. oktobra 1890, št. XXX., oddati deželnemu odboru, da pusti zvršiti predpreiskave in da potem v prihodnjem zasedanji poroča o ti prošnji.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, prestopimo na glasovanje in prosim tiste gospode, ki pritrde predlogu upravnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ker se je nova priloga 40. med tem časom razdelila, stopimo sedaj nazaj k 10. točki dnevnega reda, to je:

10. Priloga 40. Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona, s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dné 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, in z dné 9. marca 1879. l., dež. zak. št. 13, prenařejajo, oziroma dopolnujejo — in o prošnjah: odbora društva učiteljev za okraj Kamnik, društva zveze učiteljev okrajja Krškega in stalnega odbora učiteljske okrajne konference Črnomeljske (k prilogi 14.).

10. Beilage 40. Bericht des Finanzausschusses über den Gesetzentwurf, mit welchem einige Bestimmungen der Landesgesetze vom 29. April 1873, L. G. Bl. Nr. 22, und vom 9. März 1879, L. G. Bl. Nr. 13, abgeändert, beziehungsweise ergänzt werden — und über die Petitionen des Ausschusses des Lehrervereines für den Bezirk Stein, des Vereines „Verband der Lehrer des Bezirkes Gurkfeld“ und des ständigen Ausschusses der Bezirkslehrerconferenz in Tschernembl (zur Beilage 14.).

Poročevalec dr. Vošnjak:

Slavni deželni zbor! Ker je bilo poročilo finančnega odseka šele sedaj razdeljeno, usojam se je prečitati, da se gospodje sami uverijo, kaj stoji v tem poročilu.

(Bere poročilo iz priloge 40. — Liest den Bericht aus der Beilage 40.)

«Visoki deželni zbor naj torej sklene:

1.) Priloženemu načrtu zakona, s katerim se nekatero določbe deželnega zakona z dne 29. aprila leta 1873., d. z. št. 22, in z dne 9. marcija 1879. l., d. z. št. 13, izpreminjajo, oziroma dopolnujejo, pritrjuje deželni zbor.

2.) Deželnemu odboru se naroča, temu zakonu pridobiti Najvišje potrdilo.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1.) Dem beiliegenden Gesetzentwurfe, mit welchem einige Bestimmungen der Landesgesetze vom 29. April 1873, L. G. Bl. Nr. 22, und vom 9. März 1879, L. G. Bl. Nr. 13, abgeändert, beziehungsweise ergänzt werden, wird die Zustimmung erteilt.

2.) Der Landesausschuss wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Gesetzentwurfes zu erwirken.»

Deželni glavar:

Želi kdo v splošni razpravi besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako nihče ne želi besede, prestopimo v nadrobno razpravo in prosim gospoda poročevalca, da prečita § 1. zakona.

Poročevalec dr. Vošnjak:

(Bere §§ 1. in 2., ki obveljata brez debate. — Liest die §§ 1 und 2, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere § 3. — Liest § 3.)

Finančni odsek je 2. alineja, kakor ga je predložil deželni odbor, nekoliko spremenil. 2. alineja po predlogu deželnega odbora se glasi: «Razvrstitev učiteljskih služeb v plačilne vrste izvrši deželno šolsko oblastvo v sporazumu z deželnim odborom.»

Ta stilizacija se je spremenila, namreč, da je stvar bolj jasna, in pa gledé na 1. alineja, kjer se določuje, kakó se razdelé po odstotkih učiteljske službe.

Omenjam, da se mora v 2. odstavku v 2. vrsti slovenskega teksta beseda «služba» glasiti «služeb» in v 3. vrsti beseda «ustanove» glasiti «ustanové».

Deželni glavar:

Želi kdo besede k § 3.?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri pritrde § 3., kakor ga predlaga gospod poročevalec z navedenimi popravki, da blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Vošnjak:

(Bere §§ 4. in 5., ki obveljata brez debate. — Liest die §§ 4 und 5, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere § 6. — Liest § 6.)

K temu paragrafu moram omenjati, da ima tako rekoč celo zgodovino. Deželni odbor lanskega leta ni

predlagal, da bi dobivali taki učitelji doklade 50 gold., kajti tako določilo nahaja se le v nižje-avstrijskem zakonu, v Nižji Avstriji pa so učitelji sploh najboljšje plačani.

Deželni zbor pa je lani vzel to določilo v zakon in ko zakon vsled neke določbe v tem paragrafu ni bil sankcioniran, je deželni odbor vendar, ko je letos predložil nov načrt zakona, predlagal to določilo, in sicer zato v tej stilizaciji, da bi zakon gotovo dobil Najvišje potrjenje in bi se zboljšanje učiteljskih plač ne zavleklo zopet za eno leto, česar bi se bilo sicer bati.

Opomniti imam še, da se mora v 2. odstavku v 2. vrsti slovenskega teksta beseda «predno» glasiti pravilno «popred».

Predlagam torej, da se § 6. sprejme takó, kakor je tiskan v prilogi finančnega odseka s popravkom, kakor sem ga ravno kar navedel.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Poslanec Hribar:

Gospóda moja! Iz okolnosti, da se je med sejo razdelilo drugo poročilo finančnega odseka, na katerem je ime drugega poročevalca, kakor na prvotnem poročilu, razvidno je visoki zbornici, da je bil finančni odsek dvojnega mnenja, in to dvoje mnenje pojavljalo se je ravno pri tem paragrafu. Jaz sem bil v finančnem odseku z nekaterimi člani z manjšino glasov proti temu predlogu in naznanil sem, da bodem v visoki zbornici stavil poseben predlog. Nikar ne mislite, da se protivim, da bi se dajale učiteljem, kateri so deset let zadovoljivo službovali na jedni in isti jednorazrednici, nagrade 50 gold. Ne, priznavam, da je to v interesu pouka potrebno in da je res želeti, da se stanje učiteljev nekoliko zboljša. Ne morem pa pritrđiti načrtu § 6., kakor ga predlagata deželni odbor in finančni odsek, ker se mi zdi, da on preveč pravic jemlje iz rok deželnega odbora in hoče vse te pravice združiti v rokah deželnega šolskega sveta. Nevarno je, prepuščati razdeljenje teh nagrad — kajti to so nagrade in ne doklade, zakaj doklada bi se učitelju ne mogla zopet odvzeti, to nagrado pa lahko tudi zgubi — deželnemu šolskemu svetu edino le «zaslišavšemu poprej deželni odbor». Kaj pa pomenja to «zaslišavši poprej deželni odbor»? Nič drugega, nego da deželni šolski svet vpraša deželni odbor za mnenje, da se mu pa nikakor ni treba ravnati tudi v istini po besedah deželnega odbora. Kar se pa tiče izraza «zadovoljivo», je to jako raztegljiva beseda in ima lahko različen pomen, kakor smo to že videli o svojem času. Mi vemo, da je bilo pred nekaterimi leti delovanje proti narodnosti slovenski in za germanizacijo «zadovoljivo» službovanje; in še vedno lahko take okolnosti nastanejo, da bode za tako «zadovoljivo» službovanje deželni šolski svet delil nagrade, kakor jih določa § 6. načrta iz deželnega denarja. Jaz torej svarim visoko zbornico, da že iz tega uzroka ne pritrđi temu paragrafu.

Dalje pa nam je gledati še na nekaj drugega, namreč na to, da varujemo avtonomijo. Dežela naša

že itak nima skoro nikakešne avtonomije gledé šolstva, občine je nimajo, okraji ne in deželni zastop — tudi ne. Vse je deželi vzeto iz rok in izročilo se je deželnemu šolskemu svetu. Da bi bil pa deželni šolski svet avtonomno oblastvo, temu oporekam, kajti vidi se iz mnogih naredeb deželnega šolskega sveta, da se vlada ne ozira na avtonomne organe, da jih mnogokrat še ne vpraša za njihovo mnenje, ali jih vpraša vsaj le v nekaterih stvareh.

Paziti nam je torej na deželno avtonomijo in ako jo hočemo braniti, morali bi gledé § 6. ostati pri tem, kar smo sklenili lanskega leta. Ko smo lanskega leta sklepali o načrtu tega zakona in sprejeli ono stilizacijo § 6., takrat je jeden častitih članov visoke zbornice kazal na § 3. in izrekel, da je določilo § 6. analogno določilo v § 3., in da visoka vlada, ako pritrđi § 3., tudi temu ne more nasprotna biti, da se sprejme v § 6. enako določilo. Prečastiti gospod deželni predsednik je temu ugovarjal, da bi se sprejel § 6. v omenjeni stilizaciji, ali priznal pa je, da se v § 3. priznava deželnemu odboru veliko večja in važnejša pravica nego v § 6., če bi se tu sprejele iste besede, kakor v § 3. Ako bi torej letos sprejeli § 6. v oni stilizaciji, kakor lanskega leta, in z onimi besedami, katere imamo v § 3., ne vem, zakaj bi se visoka vlada gledé manj važnega določila upirala, gledé važnejšega pa ne. Ali ker se je vlada uprla, zaradi tega ni pričakovati, da bi zakon zadobil Najvišjega potrjila, in zaradi tega ne bodem stavil predloga, da se isti § 6. restituira, ampak da se čisto izpusti. Ker sem pa za to, da se našim učiteljem ne kratijo te nagrade, zato si bodem dovolil kasneje staviti resolucijo, katero prečitam, da bodo častiti gospodje tovariši vedeli, kacega obsega je.

Resolucija se glasi:

«Deželnemu odboru se naroča, učiteljem, ki so kot stalni učitelji na jednej ter istej jednorazrednej ljudskejšoli z letno plačo IV. vrste, zadovoljivo službovali deset let, zaslišavši prej deželno šolsko oblastvo, dovoljevati iz deželnega zaklada nagrado letnih 50 gold., ki se pri odmerjavanji pokojnine ne všteva in odpade, če dosežejo učiteljsko službo z višjo plačo.»

Za sedaj pa gré predlog moj le na to, da § 6. odpade.

Poslanec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Različni so momenti, ki me silijo v tej zadevi, katera je sicer v svojem jedru od začetka sem le manjše važnosti, spregovoriti besedo. Lahko rečem, da smo pri lanskem zasedanji z veliko radostjo sklepali zakon o učiteljskih plačah, in še z večjo hvaležnostjo začulo je naše sklepe na stotine tistih mož, ki so v sredi naroda prvi pionirji omike, ki pa za svoje trudapolno delovanje neso mnogo boljje plačani od nekdanjih cerkovnikov! Da so naši ubogi učitelji za jedno leto zopet slovo vzeli od svojih upov, to zakrivila je naša slavna vlada in oziroma to zakrivil je naš nemški minister, ki je imel tako trdo srcé, da radi golih formalnostij ni hotel sklenenega zakona priporočati Njegovemu Velečanstvu v sankcijo. Od pričetka sukala se je zadeva, kakor rečeno, okoli gole formalnosti, ker to je gotovo, da bi deželni odbor

in deželni šolski svét nikdar ne bila prisla v prepire radi vprašanja, se ima li kakemu revnemu učitelju podeliti dar 50 gld. ali ne? Da se je slo več ali manj za golo formalnost, dokaz temu, da se je sprejel § 3. in da ima v vojvodini Koroški skoro jednako določilo že svojo zakonito moč.

Ko pa se je te formalne zadeve polastil v lanskem zasedanji vodja nemške opozicije, baron Schwegel, in ko jo je sedaj večina finančnega odseka po dolgih in britkih mukah prestrojila po svoje — videli smo, da je moral demisionirati prvotni gospod poročevalec — se je stvar tako zasukala, da ne pridejo več v poštev formalnosti, nego načela.

Nam, ki ne glasujemo danes tako, jutri drugače, treba je torej pred vsem poiskati načela, ki so v zvezi s predležečo zadevo. Že moj prijatelj, g. poslanec Hribar, je naglašal in opomnil, da se je ravno pri tem paragrafu oglasil lani poslanec velikega posestva baron Schwegel in da je njega ekscelencija iskreno napadel vlado. Če se ne motim, priskočil mu je kot vrli oproda, tovariš dr. Schaffer, na pomoč. Bila sta to ravno tista dva gospoda, katera sta malo prej ali malo pozneje, ko smo se posvetovali o instrukciji za zdravniški zakon, z nedosežljivo navdušenostjo govorila za deželno avtonomijo. No, pri oni instrukciji ni bila naša deželna avtonomija v nikaki nevarnosti, pač pa se je dala ta avtonomija prav pripravno porabiti za poleno, katero se je potem vrglo, ne pred vlado, ker sedanje vlade tudi dr. Schaffer in baron Schwegel ne moreta prehudo sovražiti, pač pa pred gospoda deželnega predsednika, ki mora na Kranjskem prenašati vse nasledke temne strani grofa Taaffeja vladne sisteme. (Poslanec Hribar — Abgeordneter Hribar: «Dobro!») Tukaj pa, ko se gre v resnici za deželno avtonomijo, se prav zelo bojim, da se bodeta omenjena gospoda srečala na drugem polji in z jednako navdušenostjo, kakor sta se prej branila, naskočila bodeta prej ko ne deželno avtonomijo, dobro vedoč, da bi § 6., če se vsprejme tako, kakor ga predlaga večina finančnega odseka, postal spretno orožje v rokah deželnega šolskega svéta ob časih, ko bi kazalo učitelje obdelati za kako grmansko propagando. Tukaj je iskati uzroka, da se bode nemška manjšina v tej zbornici z vso strastjo prej ko ne oklenila tega para-grafa. Iz tega pa nikakor ne sme slediti, da se mora slovanska večina ravno tako ravnati in da ima v sebi zatajevati vse, kar je lansko leto za pravo spoznala. Lansko leto vsprejet je bil § 6. z vsemi glasovi narodnih poslancev, izvzemši morebiti jedini glas g. poslanca Šukljeja in s tem glasovanjem so narodni poslanci nasproti opoziciji izrekli, da je § 6. izvir deželne avtonomije, in da se ima ta braniti. Sedaj pa pride nemški minister, ter noče priporočiti zakona v cesarsko sankcijo, čes, tu sega deželna avtonomija predaleč. Ako hoče dežela ubogemu učitelju darovati 50 gold. iz lastnega žepa, mora poprej povprašati visoko vlado, če je s tem zadovoljna, ker bi drugače, če bi tega ne storila, njena avtonomija predaleč segala!

Vidite, slavna gospôda, s takimi načeli hoče gospodariti nad nami grofa Taaffeja vlada, ki se tukaj

— z žalostjo moram to konstatovati — ko naj se zatre prav ponižni migljeje deželne avtonomije, zložno nahaja z nemško opozicijo in z njegovo ekscelencijo baronom Schwegljem podjednim dežnikom! Moje mnenje pa je, da so narodni poslanci, ko so vender lansko leto glasovali za § 6., s svojo častjo in s svojim prepričanjem vezani, da letos ne glasujejo za nekaj takega, kar bi bilo ravno contrarium directum od onega, za kar so vlani glasovali. Da bi se ti poslanci tako ponižali, tega ne more vlada zahtevati, in posebno ne vlada, koje član je baron Gautsch, ta minister po srci opozicije, ki bi brez dvojbe naše slovensko šolstvo najraje v žlici vode utopil!

Na drugo stran se pa ima zopet pripoznati, da § 6. ne moremo več doslovno tako skleniti, kakor se je sklenil v lanskem zasedanji, ker bi sicer padla senca na veličastvo našega vladarja, ki je po nasvetu svojega ministra, koji je za ta nasvet jedino odgovoren, dotični del zakona odkloniti blagovolil. Mučni položaj, v katerega je zagazila visoka ta zbornica vsled tega, da se je opozicija in z njo visoka vlada v zadnjem zasedanji uprla proti malo važnemu, v postavu sprejetemu določilu, ne dá se drugače spodobno odstraniti, nego s tem, da se sprejme predlog poslanca Hribarja. Če se vsprejme ta sklep, potem se ne bodedo ponižali in ne pridemo v nasprotje s tem, o čemer smo bili lani tako prepričani. Če pa vsprejmete predlog večine, predlog, kakor ga predlaga g. poročevalec II. v tej visoki zbornici, potem padete v prah pred nemško opozicijo in pri prvi malenkosti pokažete, da je slovenskemu poslancu «supremma lex», najmanjši želji vlade ustreči ter se vsega ogibati, kar bi le količkaj podobno bilo še tako ponižnemu oponiranju. Narod, ki je čul razgovore, vršivše se o § 6. v lanskem zasedanji, — kajti čuli jih niso le poslušalci tu, ampak ves narod slovenski — moral se bode začudeno vprašati, kako pridejo njegovi zastopniki letos do tega, da se jim vidi tisto belo, kar so lani soglasno in proti odločnemu protestu opozicije in vlade za črno spoznali. Tega postopanja si narod ne bode mogel drugače tolmačiti, nego da si bo mislil, moji zastopniki so se ustrašili vlade. Jaz mislim, da bodo torej slovenski poslanci, če si bodo predočevali lanski sklep, letos glasovali za predlog g. poslanca Hribarja in to zato, da ne bodo ponižali sami sebe. Glasoval bodem torej proti predlogu večine ne samo zategadel, ker se s tem predlogom žali deželna avtonomija, temveč tudi zategadel, ker se v njem izraža tisti nesrečni velikanski strah, ali da govorim bolj rahlo, ker se v njem izraža tisti nesrečni rešpekt pred vlado, ki je od tistega časa, kar grof Taaffe s svojimi drugimi grofi vlada Avstrijo, kakor neozdravljiva bolezen, tiščal se naših državnih in deželnih poslancev. Čemu bi se vedno tresli pred vlado, ki nam končno ničesar ne dá, kar bi nam ne moral dati kabinet, kojemu bi načeloval Slovincem sovražni vodja državnozborske opozicije, recimo na primero Plener ali njega ekscelencija baron Schwegel. Hujših ministrov, kakor sta baron Gautsch in grof Schönborn, nam tudi Plenerjeva perijoda roditi ne more. Čemu torej tak strah in taka preponižna udanost! Kot zastopnik slovenskega naroda, ki je vender tudi faktor

v Avstriji in ki končno ni samo zavoljo ministrov na svetu, se ti udanosti ne morem udati. In da ne bom kazal strahu pred vlado, glasoval bodem raje za predlog manjšine.

Končno dovoljeno naj mi je, da še nekaj omenim, ker vem, da se bode danes cepilo glasovanje. Začuli smo, da se je že v finančnem odseku stavil predlog, kojega sedaj stavlja g. poslanec Hribar in da je bil tam pokopan. Začuli pa smo tudi, da se je predlog večine na površini obdržal le radi tega, ker so se nekateri narodni poslanci zopet združili z nemškimi poslanci. (Poslanec Šuklje kliče — Abgeordneter Šuklje ruft: «Ravno nasprotno!») Pokopal se je nasvet manjšine z združenimi močmi nemške opozicije in nekaterimi glasovi narodnih članov odsekovih, ker bi sicer poročevalec finančnega odseka ne mogel drugega nasveta staviti, nego ga stavlja g. poslanec Hribar. Tako postopanje je v interesu narodne stvari globoko obžalovati. Tukaj kuje oddelek narodne stranke zvezo z nemško stranko, samo da se drugi del narodne stranke v prah podere. To doživeli smo jedenkrat že v lanskem zasedanji, in sedaj, komaj se je zasedanje pričelo, prikaže se zopet stara taktika. Odlične zastopnike te taktike bi jaz vendar prosil, da naj pomislijo, da naša dežela njihovega delovanja pogrešati ne more, da pa sami sebi tla izpodkopujejo, če svoje blago vedno pod flago opozicije na suho spravljajo. Le z žalostjo opazujem gospode od te (leve — linken) strani, kako hodijo roko v roki z nemško opozicijo, prav kakor da bi narodna stranka sama s svojimi močmi ničesar doseči ne mogla. Ta «testimonium paupertatis», ki se s tem daje narodni stranki, ni opravičen, pač pa se s to «bratovščino» razburjajo duhovi v ti zbornici in zunaj nje. Duhovi pa se ne razburjajo samo, temveč tuji si postajajo jeden proti drugemu, kar je tembolj obžalovati, ker skupno naše delovanje niti jednega bojevnika pogrešati ne more. To podajem gospodom, ki so odločilni, v premislek, ter poudarjam še jedenkrat, da bom glasoval za predlog manjšine.

Poslanec Šuklje :

Visoki deželni zbor! Če je danes med poslušalci kak tujec, ki je sledil tem visokodonečim besedam, ki smo jih čuli iz ust častitih gospodov predgovornikov, ne da bi poznal zakona, on bi res moral misliti, da gre tu za neko kratenje deželne avtonomije, in da se tu od strani deželnega odbora in finančnega odseka poskuša atentat na deželne pravice. Gospoda moja, če bi zakon v roke vzel, bi se takoj preveril, da je ravno nasprotno v tem slučaju, kajti lahko se vidi, da pridobi deželna avtonomija. § 3. je bolj ugoden za deželo, kakor dosedanje določbe. Dosedaj je deželni šolski svet lahko razvrščeval učiteljske plače, kakor je hotel, odslej pa bode ena stvar potrebna, namreč sporazum med deželnim šolskim svetom in deželnim odborom. In kar se tiče tega § 6., tega nedolžnega § 6., okolu katerega se je vnela danes tako burna debata! Domislite se nazaj, gospoda moja, lansko leto je prišel finančni odsek s paragrafom, ki se je nasmisljal na ista načela, kakor letošnji § 6. in med

onimi, ki so glasovali za isti predlog, bil je tudi častiti gospod poslanec Ljubljanskega mesta. Takrat ni videl grozne nevarnosti, letos pa jo naenkrat vidi, ko nam pride deželni odbor s takim predlogom, deželni odbor, kateri je v prvi vrsti poklican varovati, braniti svoje področje in v tem področji tudi deželno avtonomijo. Že ta fakta kažejo, da je veliko hiperbel in pretiravanja bilo v besedah čestitih gospodov predgovornikov in da so s prevelikim kalibrom streljali na tako drobno živalico. Ni pravega takta v tem. Kako pa je nastal ta paragraf? Gospoda moja, ko sem stavil lani o priliki, ko se je finančni odsek bavil s poboljšanjem učiteljskih plač, nasvet, naj se sprejme eno določilo, katero se nahaja edino le v nižjeavstrijskem šolskem zakonu, vodila me je ena misel. Med največje nedostatnosti našega ljudskega šolstva številim jaz tisto fluktuacijo, tisto pogosto menjavo v učiteljskem osebju, zlasti na enorazrednicah. Gospoda moja, to je žalostna prikazen in vidi se jo dostikrat. Sredi šolske občine zaprta šola — in zakaj? Ljudje tožijo: «Poslopje smo sezidali, davke plačujemo, ali učitelja nimamo, prejšnji je odšel in namestnika ni!» Jaz kot solnik trdim, da je ta fluktuacija, ta menjava učiteljskega osebja ljudskemu šolstvu v obče na kvar, na enorazrednicah pa direktna nevarnost in zato mislim, da bi bilo treba skrbeti za to, da se doseže večja stalnost med učitelji, in sicer s tem, da se mu primakne, ako službuje 10 let na eni in isti enorazrednici — če je tudi v zadnji plačilni vrsti, bi imelo to uspeh — neka doklada, ne nagrada, kajti to je pod tujo firmo vpeljan izraz, torej ne nagrada, ampak starostna, osobna doklada. 50 gold. je več ali manj že neki moment za borne učitelje in marsikoga bote obdržali na eni šoli v prospeh šolstvu in narodni vzgoji.

Pride sedaj gospod poslanec dr. Tavčar in pravi: «Lani smo drugače glasovali, in če bi letos postopali, kakor nasvetuje finančni odsek, zatajili bi čast in delali napačno». Ono lansko glasovanje in debata, katera se je razvnela, kako je to tolmačiti? Nasvet, naj se spremeni predlog finančnega odseka, je nekako iznenadil slavno zbornico, in sicer ne le čestitih gospodov tovarišev na tej (levi — linken) strani, ampak tudi častito opozicijo, kajti, kar se je takrat govorilo od strani gospodov poslancev, ekselence barona Schwegel-na in dr. Schafferja, to je bilo po mojem mnenju neprimerno, ni bilo pravilno. Tiste analogije med § 3. in § 6., na katero se je takrat skliceval ekselencia baron Schwegel in danes častita gospoda poslanca Hribar in dr. Tavčar, tiste analogije ne, ampak med § 3. in § 6. je bistveni razloček in zato lani nisem glasoval za tisto spremembo. Kaj pa določuje § 3.? § 3. pové gledé razvrstitve učiteljskih služeb, da je pri tej stvari potreben sporazum med deželnim odborom in deželnim šolskim svetom, pri § 6. pa gre za drugo stvar, za konstatovanje zadovoljivega službovanja in za to reč je edino kompetenten organ po naših zakonih, ne deželni odbor, ampak deželno šolsko oblastvo. Le to se lahko prepriča, ali službuje kdo zadovoljivo ali ne in naravno gre tudi njemu, skleniti gledé te doklade. Deželni odbor pa nima te zveze in kompetence in iz druge strani tudi ne potrebnih organov. Jaz še

enkrat naglašam, tolmačenje lanskega leta ni bilo pravilno, ker je fundamentalen razloček med § 3. in § 6. in zato je treba, da se letos na to oziramo. Sicer pa, kaj nasvetuje gospod poslanec Hribar? § 6. hoče eliminovati in ga nadomestiti z resolucijo. Hvaležen sem mu, da je smoter te doklade tako tolmačil, kakor jaz sam. Tudi po njegovem mnenju gre s takim sredstvom pritegniti učitelje k temu, da ne bode take dirke gledé menjavanja dotičnih služeb. Ali je pa mogoče, da se to doseže po resoluciji? Absolutno nemogoče. Ali gre to za pravico do doklade? Če sprejmete to v zakon, potem vé vsak učitelj, da, če bode 10 let služboval zadovoljivo, ima pravico do one doklade, kakor ima sicer pravico do petletnih doklad.

Tu je analogija. Ta pravica odpade mu šele z novim zakonom, za katerega potrebujemo Najvišjega potrjenja. Pri resoluciji pa je stvar drugačna, resolucija ne veže. Naši učitelji bi bili silno naivni, ako bi jej pripisali kaj važnosti, to velja za eno leto, in drugo leto se izbriše dotični kredit, in resolucija — je bila. Ako hoče gospod poslanec Hribar isti efekt, katerega jaz nameravam, potem je prisiljen za to skrbeti ne potom resolucije, ampak potom določila v zakonu samem. Pa častiti gospodi tovariši, ki zastopajo, jaz bi rekel, bolj odločno nuanco, ti so prišli z neko bojaznijo. Strah jih je, zlorabe se bojé in meni se vidi, da taka plašljivost in bojazljivost ni pristojna bolj odločni nuanci. Jaz ne poznam tega strahu in zato ne, ker se oziram na skušnje, katere smo imeli, gospôda moja, v oni dobi, o kateri je govoril gospod poslanec dr. Tavčar. Analogon je med to starostno doklado za 10letno službovanje in med petletnicami. Meni ni znan niti jeden slučaj, da bi se bilo tako postopalo gledé petletnic, da bi se bila komu odvzela iz zgolj političnih razlogov. Moralo je biti tudi nekaj stvarnega, nekaka hiba — kar jaz poznam prakso tedanjega deželnega šolskega sveta, ne morem navajati takih slučajev, da bi se bil tako kaznoval učitelj, ki družega ni pregrešil, nego da je bil zvest narodnemu prepričanju.

Kar se tiče naučnega ministra, naj mi bode dovoljeno par besedij izreči. Jaz sem vaje odkritosrčno izjavljati svoje mnenje in se ne bojim nikogar. No, na Dunaji, v državnem zboru sem jaz razjasnil svoje mnenje in naučnega ministra odločno grajal pri prilikah, ki so bolj važne kakor današnja razprava. Jaz sem to storil z enega najodličnejših mest, katere zamore oddajati državna zbornica, ko sem govoril kot generalni govornik v budgetni debati v imenu cele desnice, in tiste besede, katere sem takrat govoril, so naučnega ministra bolj spekle, kakor razne ljubeznivosti, katere bode čital iz govorov častitih gospodov poslancev Hribarja in dr. Tavčarja. Za osobo tega ministra se ne brigam, ne iščem ničesar pri njem in sodim objektivno. Če pa gospod dr. Tavčar reče, da bi sedanji naučni minister slovensko solstvo najrajše vtopil v žlici vode, je to neka pretiranost (poslanec Hribar — Abgeordneter Hribar: «Kaj pa na Koroškem, na Štajarskem?»), katero moram objektivnosti na ljubo odbijati. Mi smo od naučnega ministra Gautscha več dobili, kakor od vsakega njegovih prednikov. Premalo

smo dobili, kar se tiče naših terjatev v polnem obsegu, ali več nego pod Stremayr-jem in Konradom. Ko smo napravili obrtno šolo, napravili smo jo na tak način, da smo se uverili o naklonjenosti naučnega ministra. (Poslanec Hribar — Abgeordneter Hribar: «Na Štajarskem, na Koroškem!») V Mariboru so se osnovala slovenska paralele. Državni poslanci iz prejšnje dôle, pred letom 1875., ti vedó, kaj se jim je takrat povedalo na Dunaji. Razsodbe naučnega ministra gledé slovensčine na ljudskih šolah so take, da smo lahko zadovoljni, in najnovejša imenovanja — najvažnejše zadeva nadzorstvo šolstva po Kranjski — so vendar dokaz, ako hočemo biti pravični in nepristranski, da tolikega nasprotstva, kakor trdi častiti gospod poslanec dr. Tavčar, vendar ne smemo iskati pri njem.

Gospod dr. Tavčar je argumentoval tudi z boleznim respektom, katerega imamo pred vlado, in zopet prišel z očitanjem, da to, kar nasvetujem, hočem doseči le s pomočjo nemške stranke, s pomočjo častite opozicije. On ni član finančnega odseka, pa jaz lahko rečem, da je on o dogodkih v finančnem odseku čisto napačno poučen. Ta nasvet, da se v zakon spravi tako določilo, ni prodril z glasovi nemških gospodov poslancev, ampak od vseh Nemcev je samo eden glasoval za predlog, katerega sem stavil jaz, vsi drugi so proti glasovali, in jaz bi lahko trdil, da, ako bi se bila sprejela resolucija, za katero se je potegnil gospod poslanec Hribar, ravno to bi se bilo storilo s pomočjo članov nemške stranke. Samo eden član častite opozicije, ki je tudi v deželnem odboru, glasoval je za moj nasvet, drugi gospodje Nemci so proti glasovali.

Sicer bi pa končno gledé predloga gospoda poslanca Hribarja še na dve praktični težavi opozarjal. Ena težava se kaže gledé zaklada, iz katerega se bodo pokrile one doklade. Gospod poslanec Hribar si je pomagal pri tej stvari. On je besedo «osobne doklade» spremenil v «osobne nagrade», ali dejansko to ni sprememba. Take nagrade se niti dati ne morejo, dejanski niso nič družega, nego doklade, doklade pa spadajo v aktivitetne prejemke, in jaz se sklicujem na zakon z dné 28. decembra 1884. l., in sicer na § 2. § 2. se pa glasi:

(Bere — Liest:)

«Normalno-šolski zaklad prevzame izplačevanje aktivitetnih prejemkov učiteljskega osobja na vseh splošnih javnih ljudskih šolah vojvodine kranjske v njih polnem obsegu.»

Torej bi normalno-šolski zaklad, ker to ni nagrada, ampak bistveno doklada, moral skrbeti tudi za te doklade, in sicer v polnem obsegu. Sedaj pa pogledjmo državni zakon iz leta 1869., in jasno se razvidi, da z normalno-šolskim zakladom in s celim pokritjem razpolaga deželni odbor le v toliko, v kolikor ga treba za hranjenje in opravljanje, kar se tiče pa naukazil, in sicer v mejah, katere so dane po proračunu, razpolaga ž njimi deželni šolski svet. Če si skušamo torej pomagati potom resolucije, potem smo v jasnem nasprotju z dvema zakonoma, namreč z deželnim zakonom z dné 28. decembra l. 1884. in z državnim zakonom z dné 14. maja l. 1869.

Druga reč pa je praktična izpeljava. Kako si pa predstavljate ta posel? Jaz pridem precéj okrog po deželi in razgovarjal sem se z ljudmi o marsičem, tudi o delovanji deželnega odbora. Marsikaj sem tu slisal, marsikatero kritiko, ali da bi deželni odbor prehitro reševal svoje agende, tega še nisem slisal. (Veselost. — Heiterkeit.) Sedaj pa pomislite, koliko pisarenja bi bilo treba, predno bi se deželni odbor prepričal, ako kdo izmed učiteljev zadovoljno slušbuje ali ne, potem prišla bi rešitev peticije in potem bi prišel od deželnega odbora priziv k nam. Ali hočete še pomnožiti dela deželnemu zboru in ob enem deželnemu odboru na tak način, o katerem trdim, da ni opravičen dejansko in skozi nepraktičen?

Z ozirom na vse to prosim visoki deželni zbor, naj pritrudi načrtu § 6., kakor ga nasvetuje finančni odsek. Imam sicer nek pomislek tudi proti temu, zlasti proti besedam, ki se glasé: «Po pričetku veljavnosti tega zakona», katere bi jaz rajši izpustil, ali vem, da ne prodrem s takim nasvetom in zato sem zadovoljen, ako se to določilo sprejme v zakon, ne pa sprejme kot resolucija.

Prosim, naj visoki deželni zbor blagovoli pritrčiti nasvetu finančnega odseka..

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Visoki zbor! Po temeljitem govoru častitega gospoda neposrednjega predgovornika, za katerega sem mu jako hvaležen, mi malo ostaje opomniti k temu, kar je bilo danes nasvetovano od gospoda poslanca Hribarja.

(Deželnega glavarja namestnik baron Apfaltrern prevzame predsedstvo. — Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern übernimmt den Vorsitz.)

Čudno se mi zdi nekoliko njegovo postopanje, ker je očitno izrekel svojo prijaznost in dobrohotnost nasproti učiteljstvu in je vendar nasvetoval, naj se izpusti § 6. Res je, da hoče spraviti to, kar je spoznal za potrebno in koristno, v obliko neke resolucije. A tudi to se mi zdi čudno, da namreč on učiteljem, če je spoznal, da je potrebno dajati jim take doklade ali nagrade, kakor jih on imenuje, ne privošči tega s trdnim zakonom, ampak le z resolucijo, katera se letos sprejme, drugo leto pe lahko odstrani, in katere bi se v 10 letih, kadar bi stopila šele prav za prav v veljavnost, komaj kdo še spominjal. Te nagrade ali doklade so vendar na pravem mestu le v zakonu samem, ne pa, kakor hoče gospod poslanec Hribar, v resoluciji. Jaz mislim, da se on boji, da bi načrt zakona zopet ne zadobil Najvišje potrditve, ako bi se to, kar nasvetuje z resolucijo, sprejelo v § 6., in res, opravičena je ta njegova bojazen, ker s tem, kar on sedaj zahteva, bila bi še bolj prikrajšana pravica deželnega šolskega sveta, nego je bila lanskega leta z drugim odstavkom § 6., namreč s temi besedami: «Priznanje te osobne doklade izreče deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom». Prav zaradi tega določila v § 6. ni vlada nasvetovala, da bi se potrdil načrt zakona na Najvišjem mestu, sedaj pa vendar gospod poslanec misli, da se celó besede «v sporazumu z deželnim odborom» dajejo preveč deželnemu šolskemu svetu in da jih je torej

nadomestiti z besedami: «deželni odbor, zaslišavši poprej deželni šolski svet». Iz tega sledi, da bi, ako bi deželni šolski svet ne pritrčil temu, kar bi zahteval deželni odbor, le-ta lahko postopal samostalno, namreč smel dovoljevati učiteljem te nagrade, tudi če bi se temu zoperstavljal deželni šolski svet. Zato bi pa bilo še manj mogoče doseči Najvišjo potrditev, ako bi se določilo nasvetovane resolucije sprejelo v § 6. zakona samega. Pa tudi kot samostalen predlog se ta resolucija ne dà lahko opravičiti, kajti je v očitnem nasprotju s šolskim zakonom, kakor je že omenil častiti gospod poslanec Šuklje, namreč s § 66. šolske postave, ki veleva, da «zalogi normalnih sol prehajajo v upravo dotičnih dežel tako, da bo deželni odbor hranil in upravljal glavno premoženje, deželno šolsko oblastvo pa navkazovalo troške ali izdatke, držeč se preudarka, katerega ustanovi deželni zbor.» Vse torej, kar je v proračunu normalno-šolskega zaklada, vse dotične troške sme navkazati izključilno le deželni šolski svet; take pravice nima deželni odbor. Gospod poslanec Hribar je pa čutil sam, da njegov predlog ni pravilen, in zato je v resoluciji izrekel, naj se izplačujejo take nagrade iz deželnega zaklada. Jaz pa mislim, da, če ni pravilno, postavljati te doklade v proračun normalno-šolskega zaklada, tudi ne bi bilo pravilno, postavljati jih v proračun deželnega zaklada. Pozabil je, da tudi proračun deželnega zaklada potrebuje Najvišje potrditve. Če se torej take doklade ne smejo postavljati v prvi proračun, ne smejo se postavljati tudi v drugi.

Resolucija gospoda predlagatelja je pa tudi v protislovju s § 4. današnjega načrta postave, namreč z zadnjim odstavkom, ki se glasi: «Prisojati službenostarostne doklade pristaje okrajnim šolskim oblastvom, v mestu Ljubljani mestnemu šolskemu svetu.» Torej take doklade — ki prav za prav niso nagrade — ima pravico navkazovati šolsko oblastvo, in sicer okrajno šolsko oblastvo; tú pa krati resolucija pravico okrajnemu in deželnemu šolskemu svetu, prisojati take doklade ali nagrade, katere bi namreč dobivali učitelji, ki so zadovoljivo službovali 10 let na jedni in isti enorazrednici.

Prosil bi zaradi tega, da se resolucija gospoda poslanca Hribarja odkloni, ker mislim, da je nepravilna in se tudi to ne dà opravičiti, da bi se dotične vsote za doklade ali nagrade postavljale v proračun deželnega zaklada.

Omeniti moram še, da spada v področje deželnega šolskega sveta, dovoljevati sploh učiteljem podpore, nagrade itd. Kar je bilo dosihmal pravilno in navadno, ne more se predrugčiti z resolucijami.

Zadnjič mi je treba odgovoriti še gospodu poslancu dr. Tavčar-ju, ki je rekel, da je lani slo za formalnosti, letos pa za načelo. Temu pritrjujem tudi jaz, da gre za načelo, katero sem ravnokar razložil in katerega se mora držati vlada. Kar se tiče drugih njegovih opazek, zavrnil ga je že gospod poslanec Šuklje in jaz le dostavljam, da so bile njegove besede, češ, «da bi naučni minister slovensko šolstvo najraje vtopil v žlici vode», neopravičene in neosnovane. Gotovo je gospod naučni minister, kakor tudi gospod minister

pravosodja grof Schönborn, pravičen državnik, kakoršen mora biti sploh vsak uradnik in zlasti uradnik na tako visokem mestu. Besede gospoda poslanca torej odločno zavračam.

Po teh opazkah prosim visoki zbor, naj sprejme § 6., kakor ga nasvetuje častiti finančni odsek, oziroma slavni deželni odbor, in naj se zavrne resolucija gospoda poslanca Hribarja.

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Zum Worte hat sich gemeldet der Herr Abgeordnete Svetec. Ich ertheile ihm dasfelbe.

Poslanec Svetec:

Moja gospôda! Naj mi slavni zbor dovoli, da tudi jaz spregovorim besedo o tem predmetu temveč, ker je bil lansko leto moj nasvet kriv, da ta postava ni zadobila Najvišje sankcije. Jaz sem lansko leto pritrdil tej določbi § 6. zlasti z ozirom na to, da je bila želja velike večine te zbornice za to, vender le pod pogojem, da si dežela ohrani pri tej reči nekako kontrolo. Ali ta kontrola mora sedaj odpasti, kakor vidimo, ker visoka vlada nikakor ne pritrdi, da bi deželni odbor imel tudi pri tem odločilno besedo. Jaz sem lani pritrdil temu predlogu, čeravno ne rad, ker je bilo očitno, da s to novo postavo sploh se naloži deželi precejšno večje breme, zakaj, proračunjeno je bilo takrat, da mora dežela prevzeti po uravnavi teh učiteljskih plač najmanj 10.000 gld. več troškov. Moja gospôda, to je na vsak način pomisleka vredno in sedaj, kakor se kaže, bodo troški za šolstvo se iz drugih ozirov naraščali. Gospod referent v šolskih zadevah v deželnem odboru mi je ravno te dni pripovedoval, da po napravi novih šol, po razširjenji obstoječih šol narastejo šolski troški do konca tega leta zopet za 10.000 gld., takó, da bomo imeli drugo leto preliminovano za šolstvo morebiti 320.000 gld. (Klici na levi — Rufe links: Čujte!) Moja gospôda, to pa še ni edina zahteva, čakajo nas velikanske potrebe v drugem oziru — Ljubljansko barje se ima posušiti, troški bodo, kakor je znano, veliki, imamo nadalje deželne ceste. Mi za sedaj še ne vemo, koliko bodo stale. Preliminovanih je bilo 60.000 gld. za tekoče leto, ali mislim, da bodo ti troški daleč presejali naš preliminar in kar je poglobljena potreba, to je dolenjska železnica. Kakor čutim, bo prišla zahteva, da se dežela zaveže takó, da prav za prav sama ne vé za koliko. Na vsak način pa moramo pripravljene biti, da bomo pri tej reči dobro zapleteni. Moja gospôda, to so izgledi za prihodnost, in pri teh okoliščinah je naša dolžnost, kolikor mogoče deželo obraniti pred obremenitvijo s stalnimi troški. Ako sklenemo to določbo v postavi, je nepremakljiva in šolski troški bodo od leta do leta naraščali. Moja gospôda, jaz mislim, da čas ni za to, da bi mi brez potrebe prejeli take troške, in potrebe, moja gospôda, res ni nobene. Take določitve nima nobena dežela, zunaj Nižjeavstrijske. Samo tam v nižjeavstrijski postavi je taka določba. Jaz mislim, naša kranjska dežela se pač ne more nikakor meriti z nižjeavstrijsko, in jaz mislim, da nimamo nagiba, da bi po-

snemali deželo, ki je, kakor bi rekel, najbogatejša. Zato torej, ker ni nobene prave potrebe, izpustimo to določbo. Deželni odbor je lansko leto tako ni nasvetoval, šele finančni odsek jo je prinesel in sprejela se je, rekel bi, po naši dobrohotnosti. Z ozirom na to, da imamo o tej določbi prepis, bi jaz mislil, pustimo to na strani, izpustimo § 6. in resolucijo. Jaz naravnost izrekam, da bom glasoval zoper oboje, zoper paragraf in zoper resolucijo.

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Zum Worte hat sich gemeldet der Herr Abgeordnete Detela.

Poslanec Detela:

Štejem si v dolžnost, da kot deželni odbornik pojasnujem stvar in odgovarjam na opazke gospodov predgovornikov dr. Tavčarja in Hribarja, katera sta zoper § 6. zagnala velikanski hrup in dejala, da smo s tem kratili deželno avtonomijo. Tukaj imam v roki poročilo deželnega odbora — priloga 14., z načrtom postave, v kateri se nahaja § 6. od besede do besede tako, kakor je v načrtu predložen po finančnemu odseku. Poročilo deželnega odbora je podpisano od prečastitega gospoda deželnega glavarja in od gospoda poročevalca dr. Vošnjaka: sklep deželnega odbora je bil gledé § 6. enoglasen, in jaz le vprašam gospoda predgovornika, ali res mislita, da je gospod deželni glavar, da so vsi deželni odborniki tako lahkomisljeni, da bi sklepali kaj takega, kar bi poškodovalo deželno avtonomijo? To, kar sta govorila v tem oziru, je pretirano. Če pomislim, kake fraze smo slišali o nevarnosti, ki preti deželni avtonomiji, in kake zlorabe se je bati, če sprejmemo § 6. in če povdarjam, da gre tu le za borih 50 gld. doklade, ki bi se dovoljevala učiteljem, ki so službovali 10 let na eno in isti enorazredni šoli, zdi se mi to pač smešno. Ja, koliko pa bode takih učiteljev? Jaz mislim, da gospodu ministru Gautschu pač ni toliko na tem, kateri učitelji dobijo to doklado 50 gold., da bi vplival v tej zadevi na deželni šolski svet. Ko sem slišal vse te tirade gg. predgovornikov, prišel mi je na misel izrek Napoleona I., da je od vzvišenega do smešnega le en korak, in ta korak sta gospoda storila, ko sta govorila tako navdušeno o tej malenkosti.

Pojasniti pa moram tudi opazko g. predgovornika dr. Tavčarja, ki je govoril o neki zvezi z nasprotno stranko in rekel, da smo se zopet zjedini, da bi pod streho spravili nesrečni § 6. Gospôda moja, Vi se bode te danes prepričali, kako je silno vneta opozicija za ta paragraf. Slišali ste že, da jej ni ničesar na njem ležeče, da so v finančnem odseku vsi Nemci proti njemu glasovali, razen gospoda poslanca dr. Schafferja, ki je glasoval za § 6. tudi v deželnem odboru.

Končno omenim, da je deželni odbor sprejel § 6. zato, ker želi učiteljem tudi s tem nekoliko pomagati in ker je uvidel, da bi zakon ne zadobil Najvišjega potrjenja, če se ne spremeni ta § takó, kakor vlada želi. Zato smo tako glasovali v deželnem odboru, in nihče ne more resno trditi, da bi bil deželni odbor s tem krhal kake pravice dežele in da bi bil § 6. le v ne-

koliki zvezi z deželno avtonomijo. Če pa mislijo gospodje, da je ta § 6. tako nevaren, naj pa ne glasujejo zanj; jaz se ne bodem jokal, če pade. Ponavljati pa moram, da si je bil deželni odbor svest svoje dolžnosti in prepričan, da se ne krati s § 6. nobena pravica dežele, da se ne žali avtonomija in da se s tem nikakor nismo hoteli klanjati vladi.

Abgeordneter Baron Taufferer:

Ich beantrage Schluß der Debatte.

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Der Antrag kommt sofort zur Abstimmung, und ich ersuche die Herren, welche für den Schluß der Debatte stimmen wollen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Zum Worte sind aber noch gemeldet Se. Excellenz Baron Schwegel und Herr Dr. Schaffer.

Poslanec dr. Tavčar:

Prosim besede!

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Ich bedauere, dem Herrn Abgeordneten das Wort nicht ertheilen zu können, es ist Schluß der Debatte.

Poslanec Šuklje:

Zakaj se pa prej niste vpisali?

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Zum Worte gelangen Se. Excellenz der Herr Abgeordnete Baron Schwegel.

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Ich muß das hohe Haus um Verzeihung bitten, daß ich in so später Stunde das Wort ergreife, und besonders noch deshalb, weil ich es zum Theile auch in einer persönlichen Angelegenheit thun muß; allein ich glaube einmal auch mit einigen Worten auf diese persönlichen Ausfälle, die nebst anderen Argumenten seitens des Herrn Abgeordneten der Stadt Krainburg gegen meine Person ins Feld geführt zu werden pflegen, reagiren zu müssen. Ich möchte vor allem darauf hinweisen, daß alle Anwürfe, die der Herr Abgeordnete gegen mich und meine Gesinnungsgenossen erhoben hat, von A bis Z falsch und unbegründet sind und ebenso falsch und unbegründet auch die daraus gezogenen Folgerungen, heute sowie bei jeder anderen Gelegenheit.

Der Herr Abgeordnete hat mir vorgeworfen, daß im Finanzausschusse ein ganzes Complot geschmiedet wurde, um den vorliegenden Paragraphen zur Annahme zu bringen. Nun ist bereits nachgewiesen worden, daß der Antrag nicht von unserer Seite gestellt wurde; ich habe auch gegen denselben gestimmt und andere Herren von dieser (desne — rechten) Seite ebenfalls, da wir von der Ansicht uns leiten ließen, daß wir unter den gegebenen Verhältnissen nicht in der Lage sind, etwas für diese Kategorie der Lehrer zu thun.

Der Herr Abgeordnete der Stadt Krainburg hat mir weiters den Vorwurf gemacht, daß ich im vorigen Jahre, als es sich darum handelte, die §§ 3 und 6 in derselben Fassung oder in demselben Geiste zu beschließen, wie dies heute durch die angekündigte Resolution geschehen soll, mich mit großer Begeisterung auf den autonomistischen Standpunkt gestellt und daß ich damals gegen die Regierung Ausfälle gemacht hätte, welche ich heute vergesse, indem ich heute einen ganz anderen Standpunkt vertrete. Ich würde bei diesem Anlasse den Herrn Abgeordneten der Stadt Krainburg nur bitten, in dem betreffenden stenographischen Protokolle des vorigen Jahres nachzulesen und sich zu überzeugen, daß ich damals auf dem gleichen Standpunkte stand wie heute, daß aber voriges Jahr die Situation eine verschiedene war. Ich habe schon damals darauf aufmerksam gemacht, daß der Artikel 3 wegen seiner die Systemisirung der Schule betreffenden Fassung nicht annehmbar sei, weil ich der Ansicht bin, die ich bei jeder Gelegenheit vertreten werde, daß der Landtag nicht berufen sein kann, bestehende Reichsgesetze durch seine Verfügungen umzustossen und daß solche Fragen nur vor das Forum des Reichsrathes gehören. Es hatte mich im vorigen Jahre überrascht, daß von der Regierung nicht schon beim Artikel 3 dieser Standpunkt gewahrt wurde, weil es anzunehmen war, daß die Regierung diesen Standpunkt nicht theilen könne. Ich habe mich damals aus diesen sachlichen Gründen, um die Unmöglichkeit der damaligen Beschlusfassung grell ins Licht zu stellen, dem Antrage der Majorität angeschlossen, nicht etwa aus Begeisterung für die Autonomie, die ich nicht hege, was ich auch keinen Anstand nehme, offen zu erklären, sondern lediglich darum, um die damalige Vorlage zum Falle zu bringen, die meiner Ueberzeugung widersprach, was ich klar und offen auch erklärt hatte. Der Herr Abgeordnete der Stadt Krainburg hat auch prophetisch erklärt, daß wir auf dieser (desne — rechten) Seite heute einstimmig für den Antrag des Finanzausschusses einstehen werden, allein er wird sich überzeugen, daß er sich auch in diesem Punkte, wie in den übrigen, gründlich irrt, und er wird sehen, daß ich in der Frage mit ihm stimmen werde. Der Herr Abgeordnete hat also jetzt, wie bei jeder anderen Gelegenheit, den Versuch gemacht, vor seinen Zuhörern Dinge hervorzuzaubern und zu erzählen, die sich nachträglich als Utopien, als Illusionen und dgl. darstellen. Er hat sich daher nur selbst zuzuschreiben, daß ihm von einem seiner eigenen Parteigenossen der Vorwurf gemacht wurde — und das ist nach meiner Ansicht der schwerste Vorwurf, der einem ernstern Politiker gemacht werden kann: du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas.

Der Vorwurf der Lächerlichkeit, dem Sie sich ausgefetzt haben, trifft Sie hart; ich bedaure es, er verurtheilt Sie unbarmherzig, und Sie werden begreifen, daß ich in Zukunft auf derartige Ausfälle nicht mehr reagiren werde.

Was die Sache anbelangt, so glaube ich, daß wir, um unsere wohlwollende Gesinnung für die Schule und die Lehrer zu bekunden, nur einem solchen Gesetze unsere Zustimmung geben können, welches mit dem bestehenden Reichsgesetze im Einklange steht. Das ist der Standpunkt, auf welchem wir im vorigen Jahre standen, heute stehen und auch in Zukunft stehen werden. Es ist aus den Ausführungen des Herrn Landespräsidenten zu entnehmen, daß die Regierung einem Antrage, welcher die Bestimmung des § 66 des Gesetzes vom 14. Mai 1869 umgehen würde, ihre

Zustimmung versagen und daß sie ein solches Gesetz der Allerhöchsten Sanction nicht empfehlen würde. Ich werde deshalb gegen jede Bestimmung stimmen, die eine Nichtsanctionirung des Gesetzes zur Folge haben müßte. Ich werde gegen das Gesetz aber auch aus dem einfachen Grunde stimmen, weil mir ähnliche Erwägungen vorschweben, die wir soeben aus dem Munde des Herrn Abgeordneten Svetec gehört haben und die auch von uns im vorigen Jahre schon vorgebracht wurden. Wir können uns nämlich nicht verhehlen, daß die Lasten, welche auf diese Weise unserem Budget aufgebürdet würden, eine Höhe erreichen könnten, die für das Land nicht wünschenswert wäre. Aber auch aus einer zweiten Erwägung, die im Finanzausschusse vorgebracht wurde, bin ich gegen diesen Paragraphen, weil es sich hierbei nämlich um etwas handelt, was man eigentlich auch vom sachlichen Standpunkte nicht einmal recht befürworten kann. Wem würden denn diese 50 fl. eigentlich zugute kommen? Lehrern, die in definitiver Eigenschaft durch zehn Jahre an einer und derselben einlässigen Volksschule mit dem Jahresgehälter der IV. Classe gewirkt haben. Was für Lehrer dies sind, wurde im Finanzausschusse recht klar auseinandergesetzt: es sind solche Lehrer, deren wirtschaftliche Lage infolge mancher Nebenbeschäftigung, die sie sich erworben haben, oder aus anderen Gründen eine derartig günstige geworden ist, daß sie keinen Wunsch hegen, versetzt zu werden. Das ist die eine Kategorie. Eine zweite Kategorie bilden aber diejenigen Lehrer, welche die Fähigkeit nicht besitzen, auf einen besseren Posten versetzt zu werden. Daraus folgt, daß diese Begünstigung entweder nur solchen, die es nicht brauchen, oder aber nur minder befähigten Lehrern zugute kommen würde, weshalb ich keinen besonderen Beruf fühle, dafür zu stimmen; denn ich habe auf einer Seite den Landesfond im Auge, auf der anderen Seite aber minder fleißige, minder verdienstvolle oder durchaus nicht bedürftige Lehrer, und muß gestehen, daß ich mit voller Beruhigung für die Auslassung dieses Paragraphen stimmen werde. Ich habe auch, nachdem im Finanzausschusse darüber abgestimmt wurde, ob dieser Paragraph entfallen soll oder nicht, für das Entfallen desselben und erst später für die vom Landesausschusse vorgeschlagene Fassung gestimmt. Damit habe ich aber auch auf das entschiedenste dafür mich aussprechen zu sollen geglaubt, daß es sich keineswegs empfehlen könnte, eine Resolution anzunehmen, durch welche diejenige Bestimmung des Gesetzes, welche die Regierung perhorrescirt, auf Umwegen eingeschmuggelt werden soll. Es ist der Zweck dieser Resolution, auf Umwegen das zu erreichen, was auf geradem Wege nicht zu erreichen ist, und da ich kein Freund von Umwegen bin, am allerwenigsten aber auf diesem Gebiete, so muß ich gestehen, daß ich diesen Umweg nicht betreten werde, weil er nicht zum Ziele führt und es mir andererseits klar ist, daß die einfache Rücksicht auf eine gute Verwaltung jeden ernst denkenden Menschen davon abhalten müßte, eine derartige Entscheidung zu fällen. Ich kann nicht für eine Bestimmung eintreten, welche die Verbesserung der Lage der Lehrer von zwei Factoren abhängig macht, nämlich vom Landes Schulrath und vom Landesausschusse. Andere Herren mögen vielleicht anderer Ansicht sein, ich glaube jedoch, daß zwei Köche in der Regel die Suppe versalzen.

Aus diesen Gründen werde ich in erster Reihe dafür stimmen, daß der ganze Paragraph, wie er vorliegt, aus-

zufalle, werde aber auch, wenn es sich um die Resolution handeln wird, gegen diese mit der vollsten Entschiedenheit mich erklären und dagegen stimmen.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Wenn ich um diese Stunde das Wort ergreife, so geschieht es nur, weil ich es für meine Pflicht halte, die von verschiedenen Seiten mit einem ganz überflüssigen Pathos vorgetragene Behauptungen ins richtige Licht zu stellen, wobei ich mich angesichts der bereits vorgerückten Zeit auf einige wenige Bemerkungen beschränken werde.

Vor allem constatire ich, daß der geehrte Herr Abgeordnete der Stadt Laibach und sein Partner von Haus aus einen inconsequenten Standpunkt einnehmen; denn wenn sie consequent wären, würden sie nicht diese Resolution einbringen, sondern den ganzen Paragraph 6 restituiren und für denselben in der gleichen Fassung eintreten, die er voriges Jahr gehabt hat.

Zweitens möchte ich hier aussprechen, daß es durchaus falsch ist, wenn die Herren die Behauptung aufstellen, daß sie die Interessen der Lehrer vertreten und daß sie durch die Annahme ihrer Resolution den Lehrern irgend einen Vortheil zuwenden wollen. Nach der Sachlage handelt es sich hier, wie dies schon Seine Excellenz Baron Schwegel hinreichend klargestellt hat, darum, auf einer Nebentreppe dorthin zu kommen, wohin man auf der Haupttreppe nicht kommen konnte; dabei kann es keinem Zweifel unterliegen, daß das Gesetz bei Annahme der Resolution wieder nicht sanctionirt werden wird. Das möchte ich hier hervorheben gegenüber dem von den beiden Herren mit so viel Emphase behaupteten Standpunkte.

Auf das Gebiet der hohen Politik, welches der geehrte Herr Abgeordnete der Stadt Krainburg betreten hatte, brauche ich nicht einzugehen, weil diese vehementen Angriffe ohnehin nicht ernst zu nehmen sind und auch nicht ernst genommen werden. Die Herren sprechen große Worte gegen den Minister der Justiz, den Minister des Unterrichtes u. s. w., sind aber gerne bereit, wie sie es bisher thaten, die ihnen gemachten Concessionen auch fernerhin anzunehmen. Es ist heute schon gesagt worden, daß es sich hier nicht um den autonomen Standpunkt handelt, und überhaupt sei es hier constatirt, daß dieser Paragraph in seiner Bedeutung übertrieben wird, denn wenn er auch angenommen würde, so wird er doch keine unwälzende Verbesserung der materiellen Lage unserer Lehrer herbeiführen. Uebrigens ist für die beiden Herren der Standpunkt der Autonomie nicht ausschlaggebend, für sie handelt es sich um ein Brillantfeuerwerk, damit ihre Person selbst dabei in bengalischer Beleuchtung dem Publicum sich zeige. Das macht sich anfangs gut, verliert aber allmählich, zumal bei einem Hause, wo die Gallerie leer ist, seine Wirkung vollständig.

Abgeordneter Dr. Tavčar:

Ich muß den Herrn Vorsitzenden ersuchen, auf die Rede Seiner Excellenz des Herrn Baron Schwegel zurückzukommen und denselben zur Ordnung zu rufen, weil er zweien Vorrednern in beleidigender Weise den Vorwurf der Lächerlichkeit gemacht hat.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Das ist Ansichtssache, aber eine ehrenrührige Sache ist das nicht. Ich bedaure, den Ordnungsruf nicht erteilen zu können.

Abgeordneter Dr. Tavčar:

Daraus folgt das Recht für mich, in demselben Ca- liber zu antworten.

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Ich bitte das Wort zu einer thatsächlichen Berichtigung.

Der Herr Abgeordnete der Stadt Krainburg sagte, daß ich ihm einen Vorwurf entgegen geschleudert habe, der ihn beleidigte.

Dem gegenüber berichtige ich thatsächlich, daß ich sagte, daß er es seinem Vorgehen allein zuzuschreiben hat, wenn ihm von anderer Seite dieser wörtlich citirte Vorwurf gemacht wurde; etwas anderes wurde von mir aus nicht gesagt.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Herr Berichterstatter, wollen fortsetzen.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Reči moram, da nisem pričakoval tako strastne debate. Ta paragraf ni bil dete deželnega odbora, kajti lanskega leta predložil je deželni odbor načrt tega zakona brez njega. Potem šele je bil v finančnem odseku sprejet ta § 6., kakor je sedaj tukaj v razpravi, in če hočejo gospodje vzeti v roke prilogo 65. lanskega leta, videli bodete, da je bil takrat poročevalec gospod poslanec Klun in da je on takrat v finančnem odseku zagovarjal ta predlog, kateri je bil šele potem tukaj v visokem zboru spremenjen. Letos pa ravno tisti gospod poročevalec ni hotel zagovarjati tega, kar je lani zagovarjal in zato sem poročilo prevzel jaz in sem, kakor je rekel gospod poslanec dr. Tavčar, res poročevalec II. Prevezel sem pa poročilo šele danes pred sejo, in sicer, ker je stvar nujna, da se ne zavleče zboljšanje učiteljskih plač zopet za eno leto in da bodo učitelji imeli zboljšanje plače z 1. januarjem l. 1891.

Zakaj pa gre prav za prav tukaj? Za nagrade ali za doklade? To so gotovo doklade. Še nikdar nisem slišal, da bi se reklo, če kdo dobi, recimo starostno doklado, da je dobil nagrado. Vse doklade učiteljem pa po zakonu nakazuje deželni šolski svet. Ako gospod poslanec Hribar misli, da so to nagrade, in sicer zaradi tega, ker jih učitelji spet izgube, ko pridejo na boljša mesta, doklade pa da so stalne, pozabi, da se tudi doklada lahko izgubi. Petletnice pri državnih uradnikih so doklade, ali kadar kak uradnik avancira, izgubi te petletnice, to doklado in potem, kadar je služil zopet pet let, dobi novo petletnico. To, kar nameravamo dati učiteljem, so torej doklade in ne nagrade.

Da bi se mi s tem, da sprejmemo § 6. tako, kakor je tukaj v poročilu tiskan, ponižali, ali da smo se

ustrasili vlade, o tem se pri tej malenkostni stvari pač ne more govoriti. Kdor vé, kaj je parlamentarno življenje, vé, da deželni zbor, oziroma državni zbor, sklepa zakone in da jih cesar sankcionira. Kolikokrat je v državnem zboru vlada izrekla: Jaz tega sklepa ne predložim v Najvisje potrjenje! in kaj se je zgodilo potem? Državni zbor je svoj sklep spremenil. To se dostikrat godi ali ponižal se državni zbor zaradi tega ni. Zato mislim, da se narodni poslanci, ki so poprej, namreč lanskega leta, v finančnem odseku in tukaj v zbornici glasovali za ta § 6., kakor ga sedaj predlaga finančni odsek, ne bodo ponižali, ako tudi letos glasujejo zanj. Vidim pa, da § 6. ni posebno priljubljen in utegne se zgoditi, da razen par gospodov, ki so v finančnem odseku za ta predlog glasovali, nihče ne bode zanj glasoval, ali učitelji bodo s tem prikrajšani, akoravno šele v 10 letih. Z resolucijo jim ne bode prav nič pomagano. Kdor misli učiteljem dati to doklado, mora glasovati za § 6., če pa glasuje za resolucijo, je to ravno toliko, kakor da jim je neče dati.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Wir kommen zur Abstimmung über § 6. Wünscht jemand der Herren, daß derselbe durch den Herrn Berichterstatter nochmals verlesen wird?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Nachdem dies nicht der Fall ist, bitte ich die Herren, ihre Plätze einzunehmen, damit wir zur Abstimmung schreiten können. Ich ersuche diejenigen Herren, welche für den § 6., und zwar, was den slovenischen Text anbelangt, mit der vom Herrn Berichterstatter anfangs gemachten correctiven Bemerkung, daß anstatt «predno», «popred» zu setzen ist und für den deutschen Text, wie er in der Vorlage enthalten ist, stimmen, sich zu erheben.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Es ist die entschiedenste Minorität; der Paragraph ist abgelehnt.

Ich bitte den Herrn Berichterstatter, den § 7, neu 6, zu verlesen.

Poročevalec dr. Vošnjak:

(Bere §§ 7., zdaj 6., — 8. zdaj 7. in 9. zdaj 8., ki obveljajo brez debate. — Liest die §§ 7, neu 6, — 8, neu 7 und 9, neu 8, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere § 10., zdaj 9. — Liest den § 10, neu 9.)

Pri tem paragrafu ima se popraviti tiskovna pomota. V drugi vrsti, družega odstavka ima se glasiti beseda «zakon» pravilno «zakona».

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Wünscht jemand der Herren das Wort?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Da sich Niemand meldet, bitte ich diejenigen Herren, die dem § 10, jetzt 9, sowie ihn der Herr Berichterstatter beantragt, zustimmen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Vošnjak:

(Bere § 11., zdaj 10. — Liest den § 11, neu 10.)

Tukaj imam naznanjati, da je v prvi vrsti nemškega teksta tiskovna pomota. Beseda «mi» se mora pravilno glasiti «mit».

Landeshauptmann - Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Wünscht jemand der Herren das Wort?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Wenn nicht, so bitte ich jene Herren, die dem § 11, jetzt 10, in der Fassung, wie sie der Herr Berichterstatter beantragt, zustimmen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Vošnjak:

(Bere naslov in uvod zakona, katera obveljata brez debate. — Liest den Titel und Eingang zum Gesetze, welche ohne Debatte angenommen werden.)

S tem je sprejet tudi 1. predlog finančnega odseka.

Drugi predlog se glasi:

«Deželnemu odboru se naroča, temu zakonu zadobiti Najvišje potrdilo».

«Der Landesausschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Gesetzentwurfes zu erwirken.»

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlagam tretje branje.

Landeshauptmann - Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Ich erlaube mir die Anfrage an die Herren, ob es genehm ist, daß sofort zur dritten Lesung geschritten werde, wobei ich bemerke, daß der § 7 nunmehr die Zahl 6, und so weiter fortfahrend, bekommt.

(Nihče ne ugovarja. — Wird kein Widerspruch erhoben.)

Es erfolgt kein Widerspruch; somit ersuche ich jene Herren, welche dem soeben in zweiter Lesung angenommenen Gesetzentwurf in derselben Textirung auch in dritter Lesung die Zustimmung ertheilen wollen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Der Gesetzentwurf ist somit auch in dritter Lesung angenommen, und es verbleibt nur noch die Resolution, um deren Verlesung ich den Herrn Schriftführer ersuche.

Tajnik Pfeifer

(bere resolucijo. — Liest die Resolution.)

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Ker sem stavil resolucijo, katera se je ravnokar prečitala, nastala mi je tudi dolžnost, da utemeljum svoj predlog. Ne morem pa tega storiti drugače, nego da postavim pomisleke po vrsti, kakor smo jih čuli od raznih častitih gg. predgovornikov, kolikor mi bode mogoče, v pravo svetlobo, in dovedem gospode do prepričanja, da se da doseči z resolucijo onoisto, kar oni nameravajo doseči z zakonom.

Odgovarjati moram najpred častitemu gospodu poslancu za dolenska mesta. On je naglašal, da ne vidi analogije med § 3. in § 6. zakonskega načrta. V tem oziru naj mi ne zameri, ako bolj avtentično razlago pripisujem prečastitemu g. deželnemu predsedniku, kakor njemu, in da se bode prepričal, da prečastiti g. deželni predsednik nikakor ni istega mnenja, katero je izjavil gospod poslanec dolenskih mest, zato si dovoljum prečitati nekoliko stavkov iz stenografičnega zapisnika lanskega zasedanja. Prečastiti g. deželni predsednik je dejal, odgovarjajoč njega ekscelenciji g. baronu Schweglu: «Auf die Ausführungen des Herrn Vorredners seien mir einige Bemerkungen erlaubt. Es muß zugegeben werden, daß die Angelegenheit, welche im § 3 zur Sprache kam, eine viel wichtigere ist, als die Angelegenheit, um die es sich jetzt handelt, weil es dort auf die Systemisirung der Lehrstellen und die Bestimmung der Gehaltsclassen ankam, während es sich hier doch nur um die Zuerkennung von Personalzulagen in gewissen Fällen handelt».

Prečastiti gospod deželni predsednik torej sam priznava, da vlada gledé določila § 3. nima nič proti temu, da se deželnemu odboru v važnejši zadevi dovoljuje odločilna pravica in vender stoji na stališči, da pritrjuje § 3., § 6. pa ne, akoravno gré tu za manj važno določilo. S tem je dokazana analogija med § 3. in § 6., in brezdvojbeno je, da, če smo bili za to, da se sprejme ono določilo v § 3. in smo tam gledali, da se varuje deželna avtonomija, moramo tembolje paziti, da se sprejme analogno določilo tudi v § 6., ali pa, da odpade § 6. in da tako varujemo deželi avtonomijo.

Častiti gospod poslanec dolenskih mest je dejal, da nam, ki se prištevamo odločnejšim narodnim možem, ne pristaje bojazen. Gospoda moja, kakošna pa je ta bojazen? Ni vsaka bojazen jednaka. Če gospod predgovornik misli, da je to kaka osebna bojazen, vara se. Ali tu je stvar drugačna. Dokler so sedanje razmere v Avstriji, dokler imamo vlado, ki tako dela s Slovani, kakor sedanja, vprašam Vas, kdo ima več poguma, oni ki se klanjajo, ki se udajajo popolnoma vladi, ali oni, ki se ji ustavljajo in zahtevajo, da odločuje tudi narod in ne le vlada? Mislim, da je tu izključen vsak dvom in da te besede gospoda poslanca Šukljeja niso izvirale njegovemu prepričanju.

Gospod poslanec dolenskih mest je jemal v zagovor naučnega ministra in navajal, da naučni minister ne zasluži, da se tako ostro graja. Dejal je, da smo od njega več prejeli, kakor od vseh njegovih prednikov, več kakor od Konrada in Stremayra. Častiti gospod poslanec za dolenska mesta pa je pozabil povedati, da je od takrat preteklo mnogo let, da smo Slovenci od takrat napredovali, da pa danes nič družega ne terjamo, kakor takrat. V teku teh let bi nam bila morala dati vsaka vlada oneiste pravice, katere nam je dovolil minister Gautsch.

Pa kaj pa nam je vender toliko dobrega storil? Ozrimo se po slovenski domovini, ki je vender mnogo večja nego naša Kranjska dežela. Kje najdemo tiste koncesije, kakor se je vzljubilo častitemu gospodu poslancu dr. Schafferju imenovati naše pridobitve, ka-

tere pa niso družega, ko pravice, ki nam gredó po postavah? Res na Kranjskem, kjer smo Slovenci v kompaktni masi in imamo v rokah deželno upravo, dosegli smo nekaj. Kako se pa godi manjini prebivalstva na Štajerskem, Koroškem in Primorskem? Na Koroškem vidimo, kako se brani deželni šolski svet in kako podpora nahaja pri ministerstvu, da ne bi se vpeljale slovenske osnovne šole. In na Štajerskem? Ali ste pozabili, kako je deželni šolski svet zaviral slovenski učni jezik na ljudskih šolah, tako da so morali naši slovenski bratje, dasi imajo postave in pravico zase, obračati se do ministra in celo do državnega sodišča braneč te svoje pravice.

In na Primorskem! Ko se je odpirala obrtna šola v Trstu, govorilo se je, da se bode ustanovil na njej poleg laškega tudi oddelek s slovenskim učnim jezikom, in naučni minister je na priziv Tržaškega mestnega zbora telegrafičnim potom odgovoril, da temu ni tako. Pa vendar je na Primorskem prebivalstvo slovenske in hrvaske narodnosti v večini. — To so one dobrote, katere nam deli minister Gautsch, da ne govorim o ravnanji njegovem na Kočevskem, kjer se šolski nadzornik odstavlja brez disciplinarne preiskave samo zato, ker je nasvetoval, naj ostane neka šola slovenska. Take dobrote pa nam bode delil še na dalje ekscelencija naučni minister, ako se ne bomo oglašali odločno za svoje pravice in ako bomo tačega ministra še v zaščito jemali. A o tem za danes ni treba obširneje govoriti, ker sem preverjen, da bode zato še prišla prilika.

Častiti gospod poslanec dolenjskih mest je dejal tudi, da, ako se sprejme moja resolucija, bi prišel deželni zaklad v nevarnost, da ne bi zadobil Najvišjega potrjila. (Poslanec Šuklje — Abgeordneter Šuklje: «Tega nisem rekel».)

Častiti gospod poslanec Šuklje je navedel § 66. šolskega zakona iz l. 1869., kateri vele, da ima dežela pač upravljati in hraniti normalno-šolski zaklad, da pa sicer navkazuje troške deželni šolski svet. Moja resolucija pa je le v zvezi z deželnim zakladom. Da bi pa vlada imela tako trmo, da bi hotela gospodarstvo dežele spraviti v nevarnost, in to samo zato, ker si deželni zbor hoče varovati svojo pravico in braniti si avtonomijo, vendar ne morem verjeti. Če bi pa vlada segla res tako daleč, potem bi sama zakrivila nered in si imela pripisati nasledke.

Gospod poslanec dolenjskih mest dalje pravi, da je vsaka taka nagrada, kakor jo hočemo dati učitelju, ki je 10 let služboval na eni in isti enorazrednici, aktivitetni prejemek. Jaz nisem tega mnenja, kajti potemtakem so nagrade, katere deli nemški «Schulverein», tudi aktivitetni prejemki in nagrade, katere se delé iz onih 600 gold., ki so še vedno vstavljeni v proračun normalno-šolskega zaklada za poučevanje nemškega jezika v slovenskih ljudskih šolah, so tudi aktivitetni prejemki. Tega vendar še nikdo ni trdil in mislim, da tega tudi gospod poslanec Šuklje trdil ne bode.

Prehajajoč na ugovore prečastitega gospoda deželnega predsednika moram omenjati, da se mi zdi

čudno, kako se je mogel čuditi on, da sem jaz, akoravno sem izrekel naklonjenost do našega učiteljstva, vendar predlagal, da se izpusti § 6. iz zakona in nasvetoval svojo resolucijo. Jaz sem poprej že — in mislim — dosti jasno povedal, zakaj naj se § 6. izpusti, in sicer prvič zaradi tega, da se brani deželi avtonomija in drugič zaradi tega, ker se bojim zlorabe. Ni pa resnično, da se nam ni bati zlorabe, kakor je rekel gospod poslanec kmetskih občin Kranjskih in Škofjeloških, in gospod poslanec Šuklje, ki je trdil, da takih slučajev ni bilo, da bi se bila iz političnih razlogov vzela kacemu učitelju doklada. Jaz vem, da so bili taki slučajji in celó gledé starostnih doklad. Gospod poslanec Šuklje trdi, da so morali biti pri tem tudi stvarni razlogi. Navajali so se res navidezno; pravi razlogi pa so se zamolčevali, in deželni šolski svet bode zmirom, ako bode hotel učitelja kaznovati iz političnih uzrokov, našel drugih razlogov, da mu ne bode treba pravih razlogov naravnost povedati.

Prečastiti gospod deželni predsednik je tudi rekel, kaj pomaga taka resolucija, češ, da se utegne pozabiti od leta do leta, še bolj pa v 10 letih, kadar bi tako rekoč resolucija šele stopila v veljavnost. Opozorjam prečastitega gospoda deželnega predsednika, da on resolucije, akoravno jo je v rokah imel, ni natančno prečital, kajti ta se glasi drugače, kakor § 6. Gledé § 6. velja trditev, da bi učitelji, kateri bi 10 let službovali od zakona na dalje, dobili šele ono nagrado; po mojej resoluciji pa dobé te nagrade tudi oni učitelji, ki so doslej službovali zadovoljivo 10 let. Resolucija bi torej imela uspeh, da bi se delile te nagrade že v prihodnjem letu, po načrtu § 6. pa šele 10 let po veljavnosti zakona.

Da bi pa resolucija bila v nasprotji z državno šolsko postavo, tega nikakor ne morem priznavati, kajti deželni zbor mora vendar pravico imeti, iz svojega premoženja žrtvovati kaj za zboljšanje stanja učiteljev. Visoka vlada vendar, akoravno nadzoruje gospodarstvo z deželnim premoženjem, nikdar ne stavlja zapreke, kadar gre za druge namene in tu bi se ne bilo bati tega.

Seveda je prečastiti gospod deželni predsednik moral njega ekscelencijo naučnega ministra Gautscha vzeti v zaščito, ali o tem mi ni treba dalje odgovarjati, ker sem dosti pojasnil svoje stališče, ko sem odgovarjal častitemu gospodu poslancu dolenjskih mest. Dovoljeno pa mi bodi nekoliko besed nasproti gospodu poslancu Deteli.

Gospod poslanec Detela hotel je danes biti duhovit in dovtipen in je segel po nekem izreku Napoleona I. Tisti izrek se je morebiti jako lepo podal v ustih Napoleona I., da bi se pa bil podal v ustih gospoda poslancu Detele enako lepo, zanikavam, zakaj, med smešnim in vzvišenim je mnogo manjši razloček, kakor med častitim gospodom poslancem Detelo in Napoleonom I. (Veselost. — Geiterfeit.)

Istega reka se je polastil tudi gospod poslanec ekscelencija baron Schwegel, kateremu je ravno prav prišlo, da ga je navedel gospod poslanec Detela. Pribesnel ga je zopet na tapet in porabil v to, da bi dal

moralično zaušnico meni in mojemu prijatelju gospodu dr. Tavčarju. Njega ekselenca ima pač svoje nazore. Po mojem mnenji pa nikakor ni smešno, ako se potegujemo za pravice naroda slovenskega z vso odločnostjo in ako hočemo braniti deželi avtonomijo. Čudno se mi le zdi, da gospod poslanec ekselenca baron Schwegel, kateri se je lanskega leta pri veliko bolj neznatni priliki, ko smo sklepali o instrukciji za zdravstveni zakon, tako toplo potezal za deželno avtonomijo, tukaj neče ničesar vedeti o njej. Koliko bolj smešno je torej bilo stališče, na katerem je takrat stal on, ko je pri taki malenkosti s tako navdušenostjo branil deželno avtonomijo.

Častiti gospod poslanec baron Schwegel je tudi na naji reflektoval, ko je dejal, da mora vsak resnomisleči človek biti proti resoluciji in da mora vsak poslanec glasovati ali za oni § 6. ali pa za izpuščenje tega paragrafa. Jaz nočem preiskavati, v koliko resnomisleč je gospod baron Schwegel; vsekakor ga ne smatram za neresnomislečega; zato moram pa tudi odločno protestovati, da bi on meni ali mojemu prijatelju dr. Tavčarju kaj takega očital, kajti mislim, da smo vsi prišli v to zbornico, da bi z resno voljo in z resnim mišljenjem zvrševali svoje mandate.

Dalje je pa dejal gospod baron Schwegel, da bi bilo naše učiteljstvo, ako bi se sprejelo dotično določilo, odvisno od dveh faktorjev, od deželnega odbora in od deželnega šolskega sveta. Mislite, da sedaj učiteljstvo ni tudi odvisno od dveh faktorjev? Pomislite, kako dela nemški «Schulverein» in kako zaslombo ima v najvišjih krogih. Učiteljstvo je dandanes itak že odvisno od deželnega šolskega sveta in potem pa od posebne vlade nemškega «Schulvereina».

Gospod poslanec dr. Schaffer očital mi je inkonsekventnost in je dejal, da tukaj ne glasujem tako, kakor glasujem v finančnem odseku. V finančnem odseku sem glasoval za resolucijo, kakor bodem danes tukaj glasoval in zato odvrčam odločno, da se mi očita inkonsekventnost. (Poslanec dr. Schaffer — Abgeordneter Dr. Schaffer: «Die vorjährige Abstimmung!») Lanskega leta sem glasoval za zakon, tako kakor je bil sprejet, ali v § 6. je bilo določilo, da ima prisojevati doklade deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom. To je torej nekaj drugega. (Poslanec Šuklje — Abgeordneter Šuklje: «Glasovanje v finančnem odseku!») V finančnem odseku res nisem glasoval za tak § 6., kakor je bil sprejet potem v zbornici, drugi členi finančnega odseka ne, ker tam ni bil stavljen predlog, naj se beseda «zaslišavši» nadomesti z besedama «v sporazumu». Ko je pa načrt prišel v zbornico, stavljal se je dotični predlog najprej k § 3. in potem k § 6. in glasoval sem za zakon, kakor tudi vsi ostali členi finančnega odseka s te (leve — linfen) strani zbornice, izvzemši menda samo gospoda poslanca Šukljeta.

Častiti gospod poslanec dr. Schaffer je tudi dejal, da vedno napadamo visoko vlado, da se pa vendar ne branimo prejemati koncesije od ravno tiste vlade. (Klici na levi — Rufe links: Nemška šola v Ljubljani!) Mi ne zahtevamo ničesar drugega, nego one pravice, katere so nam pristojne po ustavi in državnih

postavah in katere zahtevati je naša dolžnost. Gospodje se torej varajo, če mislijo, da zahtevamo koncesije, kajti — naglašam še jedenkrat — to, kar zahtevamo, so pravice slovenskemu narodu, ki sestavlja prvotno prebivalstvo v deželi, katero je obdeloval, ko še o Nemcih tod ni bilo ne duha ne sluha, ki se pa sedaj drznejo govoriti, da prosi za koncesije, kedar zahteva pravice.

Kar je govoril gospod poslanec dr. Schaffer o «Brillantfeuerwerk» i. t. d., je bila, rekel bi, tako otročja opazka, da lahko prehajam preko nje na dnevni red, kajti jaz mislim, da vsi, ki smo tukaj, na tej in na oni strani visoke zbornice, imamo resno in trdno voljo po vesti in prepričanji zvrševati svoj mandat.

S tem, mislim, sem ovrigel trditve vseh onih gospodov poslancev, ki so govorili proti resoluciji in zaradi tega Vas prosim, da blagovolite to resolucijo sprejeti.

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Wünscht noch jemand das Wort?

Poslanec Šuklje:

Bodem jako kratek. Ker se ne doseže namen z resolucijo in drugič, ker se bojim, da zakon, na katerega težko čaka naše učiteljstvo, ne bi zadobil Najvišjega potrjenja, zato izjavljam, da bodem glasoval proti resoluciji.

Poslanec Klun:

Slavni zbor! Ker sem bil lanskega leta poročevalec v tej stvari in sem se kot taki hotel držati sklepa lanskega leta tudi letos, šlo mi je za to, da ostane § 3. v isti obliki kakor lani, in ravno tako tudi § 6. Ker sem bil pa na drugi strani prepričan, da nikakor ne bode mogoče § 6. sprejeti v zakon v isti obliki kakor lani, predlagal sem v finančnem odseku, naj se nadomestuje § 6. z resolucijo in tako doseže isti uspeh, katerega smo nameravali doseči po zakonu samem. Nisem mislil s tem, naj se krati učiteljem, kar smo jim že lani hoteli dati, nasvetoval sem pa resolucijo z istih razlogov, kakor sta jih navedla častita gospoda poslanca dr. Tavčar in Hribar in katerih ni treba tu še enkrat ponavljati. Ti razlogi so tako prepričevalni, da me vsi drugi razlogi, ki so se navedli proti resoluciji, niso o nasprotnem prepričali. Častiti gospod poslanec Šuklje je sicer rekel, da ima po zakonih edino le deželno šolsko oblastvo pravico razsojati učiteljsko delovanje. Gotovo, jaz pritrjujem, da ima le on to pravico, in zato se je v resoluciji tudi sprejel odstavek, da se mora deželni odbor obrniti do deželnega šolskega sveta in ga poprašati za mnenje. Opozarjam Vas pa, da je bilo v § 3. še veliko več oblasti izročeno deželni šolski oblasti, kakor v § 6., in vendar visoka vlada temu ni oporekala, kajti po našem šolskem zakonu je za sistemizovanje učiteljskih služeb dosedaj bil upravičen edino le deželni šolski svet, deželni odbor ni smel ugovarjati in če bi bil ugovarjal, deželnemu šolskemu

svélu ni bilo treba ozirati se na ugovarjanje deželnega odbora. Sedaj smo spremenili to in rekli, da zgubi to določilo dosedanje postave svojo veljavnost: če nam je pa visoka vlada rekla, da nima ničesar proti temu, da smo v § 3. omejili pravico deželnega šolskega sveta, potem vprašam, ali ne bi imeli gledé na § 6. ravno tiste pravice, omejati pravico deželnega šolskega sveta s tem, da pravimo, sedaj ne bo imel več razsojevati samo deželni šolski svét, ampak tudi deželni odbor? Če je vlada poprej pritrdila, ko je šlo za veliko važnejšo določbo § 3., potem je to z ozirom na parlamentarno dostojanstvo pač čudna reč, da je vlada tu določbi § 6. oporekala.

Omenilo se je tudi, da to, kar obsega § 6., nima nobene važnosti. Že prejšnji gospodje govorniki, ki so se potegovali za to, da naj odpade § 6. in se nadomesti z resolucijo, so poudarjali, da to ni mala reč, in jaz tudi mislim, da varstvo deželne avtonomije ni mala reč in da je noben poslanec ne sme spravljati v nevarnost. Če mi sami ne bodemo spoštovali svojih pravic, kdo pa jih hoče potem spoštovati? Ne čudim se, nam hočejo vselej, kadar pride kak zakon na dnevni red, odtrgati kos naše avtonomije. Kjer se pa poskuša to, kážimo, da nam ni samo ležeče na prizanjem občevanji, ampak branimo se o pravem času.

To so bili razlogi, da sem v finančnem odseku stavil resolucijo, in iz teh razlogov bodem tudi sedaj glasoval za resolucijo.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Der Herr Abgeordnete Kersnik hat sich zum Worte gemeldet.

Poslanec Kersnik:

Oglasil sem se k besedi, da predlagam konec debate.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Es ist dies ein formeller Antrag, welcher sofort zur Abstimmung gelangt. Ich erliche diejenigen Herren, welche dem Antrage auf Schluß der Debatte zustimmen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Abgeordneter Dr. Tavčar:

Ich habe mich zum Worte gemeldet, bevor Schluß der Debatte beantragt worden war.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Der Herr Abgeordnete Dr. Tavčar hat sich zum Worte gemeldet, ehe der Antrag auf Schluß der Debatte gestellt wurde. Ich ertheile ihm daselbe.

Poslanec dr. Tavčar:

Visoki zbor! Ni se bati, da bodem na dolgo in široko govoril o stvareh, o katerih se je že toliko govorilo. Naglašam pa, da bodem glasoval za resolu-

cijo, da pokažem, da imam dobro srce za učiteljstvo. Če bo deželni zbor sklenil resolucijo in če pravi gospod poslanec Šuklje, da se ne bo dala izpeljati, ako vlada v to ne privoli, da pa v to ne bode privolila — dobro, potem se ravno ne bode izpeljala in ostala le na papirji! Ampak odij ne bode zadeval nas, temveč vlado, katera se bode postavila na svoje trmasto stališče.

Pa še nekaj moram omenjati. Jaz mislim, ali vsaj doslej sem mislil, da prihajamo v to visoko zbornico, ne da bi se nam bilo treba bati osebnih napadov. Meni se ne more očitati, vsaj jaz si tega nisem svest, da bi bil kdaj koga osobno žalil v tej zbornici, najmanj pa gospoda poslanca Detelo ali njega ekscelencijo gospoda barona Schwegla. Zato pa imam pravico tudi pričakovati, da se ne žali moja osoba, kajti če je tudi malenkostna, ima vender na zadnje za mé ravno toliko vrednosti, kakor za gospoda Detelo njegova ali za ekscelencijo gospoda barona Schwegla njegova! Gospod poslanec Detela mi je očital, da me zadene smešnost. Gospod poslanec Detela je preneznaten politik, sicer pa dobra duša in moj osobni prijatelj — nisem mu torej tega v zlo stel ter mu odpustil v krščanski ljubezni. (Veselost. — Weiterfeit.)

Drugača pa je stvar, če se polasti drug gospod poslanec, ki je vodja nemške stranke v tej kronovini, iste stvari in to tako strastno in z besedami, iz katerih odločno izvira, da je imel namen, mene osobno razžaliti. Tudi jaz sem sin gorenjskega kmeta, ter imam trdo glavo in ne dam se žaliti! Če hoče njega ekscelencija takó debato voditi, dobro, bom tudi postavil svojega moža! Če on misli, da sem jaz smešen ...

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

(seže govorniku v besedo — den Redner unterbrechend) Das gehört nicht zum Gegenstande der Resolution, ich bitte den Herrn Redner, bei der Sache zu bleiben.

(Poslanec Gorup kliče. — Abgeordneter Gorup ruft: «Dem Angriffe muß die Bertheidigung folgen!»)

Poslanec dr. Tavčar:

Konstatujem le toliko, da je Njega ekscelencija gospod baron Schwegel, kakor je poznato, storil že dokaj korakov, «die mit dem Fluche der Lächerlichkeit behaftet waren», in zato me njegov napad ni mogel žaliti.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Wünscht der Herr Berichterstatter das Schlußwort zu ergreifen?

Poročevalec dr. Vošnjak:

Ne.

Pandeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Nachdem der Herr Berichterstatter das Schlußwort ablehnt, schreiten wir zur Abstimmung, und ich bitte diejenigen Herren, welche der Resolution des Herrn Abge-

ordneten Hribar ihre Zustimmung ertheilen, sich zu erheben.
(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Die Resolution ist abgelehnt, und ich ersuche den Herrn Berichterstatter fortzufahren.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Na vrsto pridejo še tri peticije, namreč prošnje zveze slovenskih učiteljskih društev, stalnega odbora učiteljske konference v Črnomlji in društva učiteljev za Kamniški okraj za zboljšanje plač in druge stvari.

Te prošnje so z zakonom rešene, in nasvetujem, da se to vzame na znanje.

(Gospod deželni glavar Poklukar prevzame predsedstvo. — Der Herr Landeshauptmann übernimmt den Vorsitz.)

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki temu pritrdé, da blagovolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sedaj mislim, da bode pač po volji vsem gospodom poslancem, ako stopam k koncu seje, ker je že čez nenavadni čas pozna ura. (Nihče ne ugovarja. — Es wird kein Widerspruch erhoben.)

Ker ni ugovora, prestopam k sklepu seje; naznaniti imam pa še sledeče odsekove seje: Finančni odsek zboruje jutri, 25. oktobra, ob 10. uri dopoldne in upravni odsek v ponedeljek, 27. t. m., ob 4. uri popoldne.

Prihodnjo sejo določujem na torek, 28. t. m., ob 10. uri dopoldne.

Za dnevni red določim sledeče točke: (Glej dnevni red prihodnje seje. — Sieh Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, sklepam sejo.

Konec seje ob 3. uri popoldne. — Schluss der Sitzung um 3 Uhr Nachmittag.